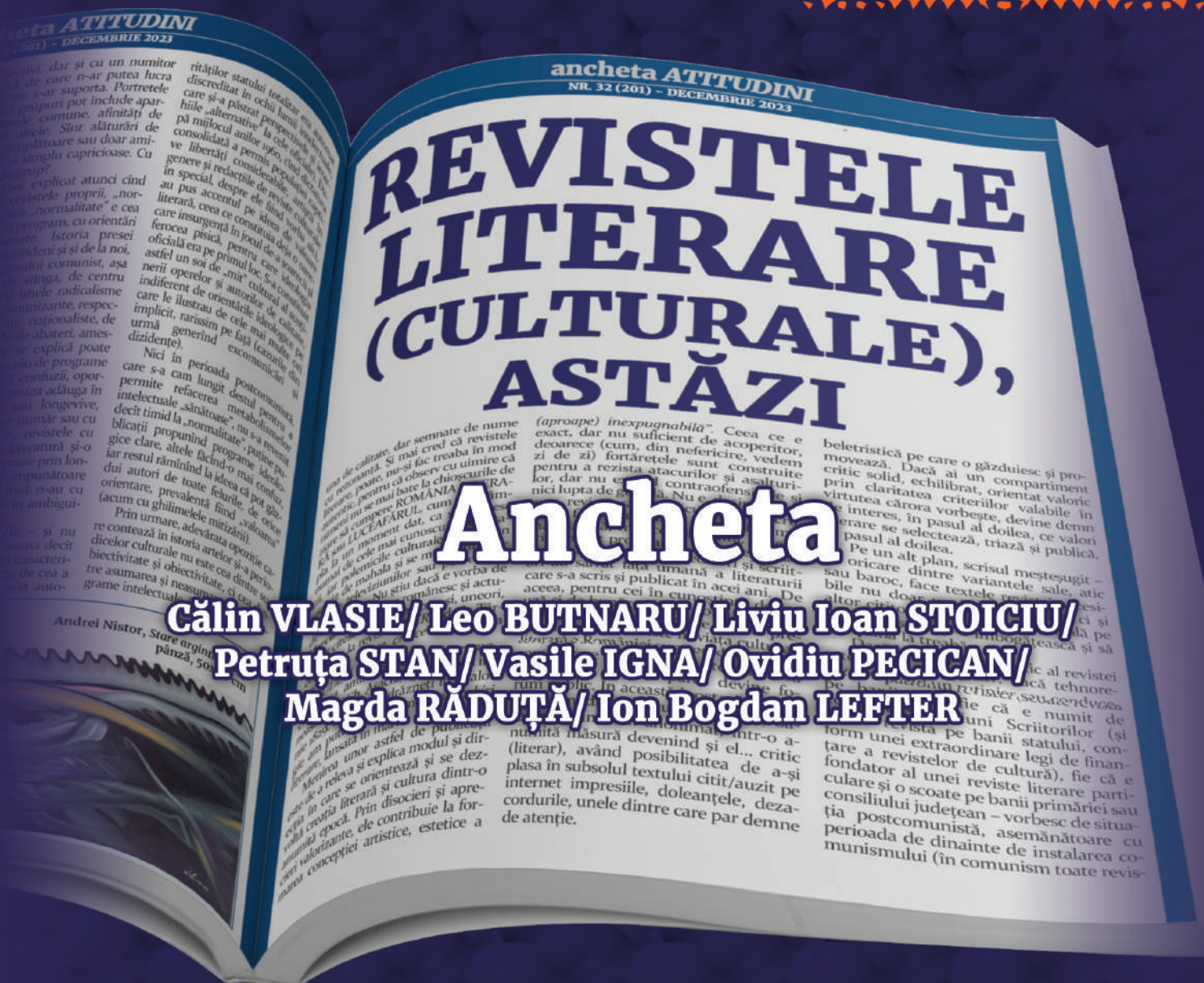

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ IL. CARAGIALE PLOIEȘTI

revistă de cultură

Ancheta
Călin VLASIE/ Leo BUTNARU/ Liviu Ioan STOICIU/ Petruța STAN/ Vasile IGNA/ Ovidiu PECICAN/ Magda RĂDUȚĂ/ Ion Bogdan LEFTER

prof. univ. dr. SANDA VALENTINA
HÎRLAV MAISTOROVICI:
**Paul Constantinescu
și Rugul Aprins**

atitudini

revistă de cultură

Publicație editată de **Primăria Municipiului Ploiești, Consiliul Local Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca Caragiale a Municipiului Ploiești**

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir
Redactor-șef:
Dan Gulea

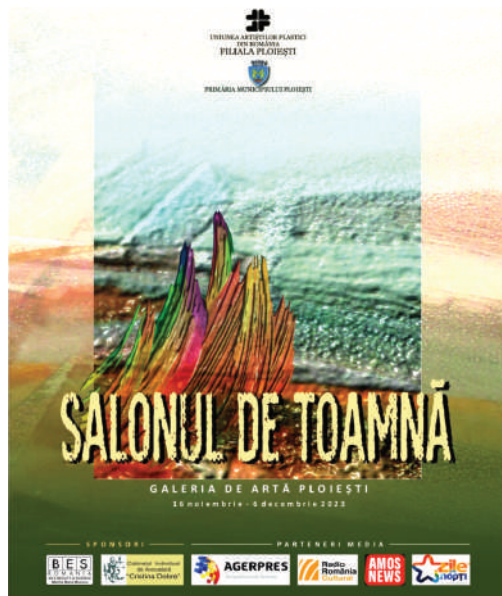
Colaboratori permanenți:
Constantin Abăluță,
Ion Bogdan Lefter,
Diana Rînciog,
Magda Răduță

Sport:
Mihai Ioachimescu
Social media:
Nicolescu Cristina
Corectură:
Alina Dumitrache
Layout&DTP:
Georgiana Kelemen

Colaboratorii pot trimite textele numai în format electronic. Autorii care doresc să fie recenzați în paginile revistei sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției. (Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)
Telefon: 0244-578.148
Site: www.casadecultura.ro
Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti
Email: revistaatitudini@gmail.com
Tipar: SC 2M Digital SRL
ISSN: 1584-0832

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Acest număr este ilustrat cu reproduceri din Salonul de toamnă al Uniunii Artiștilor Plastici, Filiala Ploiești.

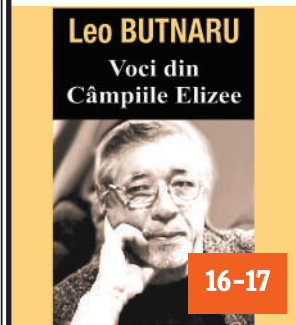

Argument - PAG. 1

Dan GULEA: *Spiritul critic și editarea*

Ancheta ATITUDINI - PAG. 2-7

Revistele literare (culturale), astăzi
Călin VLASIE/ Leo BUTNARU/
Liviu Ioan STOICIU/ Petruța STAN/
Vasile IGNA/ Ovidiu PECICAN/
Magda RĂDUȚĂ/ Ion Bogdan LEFTER

Școala clasicilor - PAG. 8-10

Dumitrița STOICA: *Caragiale în manualele școlare (II). Politică și cetățeni*

Proză - PAG. 11-13

Bedros HORASANGIAN: *Ghinionul lui IP*
Constantin ABĂLUȚĂ: *Minerul dispărut* (cap. 34)

1 Decembrie 1918 - PAG. 14-15

Dorin STĂNESCU: *De la Iași la București. O călătorie cu trenul regal și simbolistica ei la 1918*

Actualitatea culturală - PAG. 16 - 17

Omagiu marilor scriitori ai lumii/ Cenaclul Atitudini/ Voci din Câmpiile Elizee/ „Julia Hasdeu”

Repere francofone - PAG. 17-18

Diana RÎNCIOG: *Despre lentoare, în viziunea unui frumos colocvii de la Iași*

Nichita Stănescu 40/90 - PAG. 19-20

Din fanfare funerare...

Prahografii - PAG. 21

Alexandru-Ionuț CRUCERU: *Exploatarea sării în fostul județ Săcuieni*

Muzică - PAG. 22-23

prof. univ. dr. Sanda Valentina Hîrlav
MAISTOROVICI: *Paul Constantinescu și Rugul Aprins*

Sport - PAG. 24

Mihai IOACHIMESCU: *The Show Must Go On*

SCANEAZĂ
CODUL QR

Spiritul critic și editarea

Dan Gulea

Relația timpurilor cu artistul este subiectul principal a două recente apariții, *Eminescu, profesor de statistică și Nichita și Securitatea*.

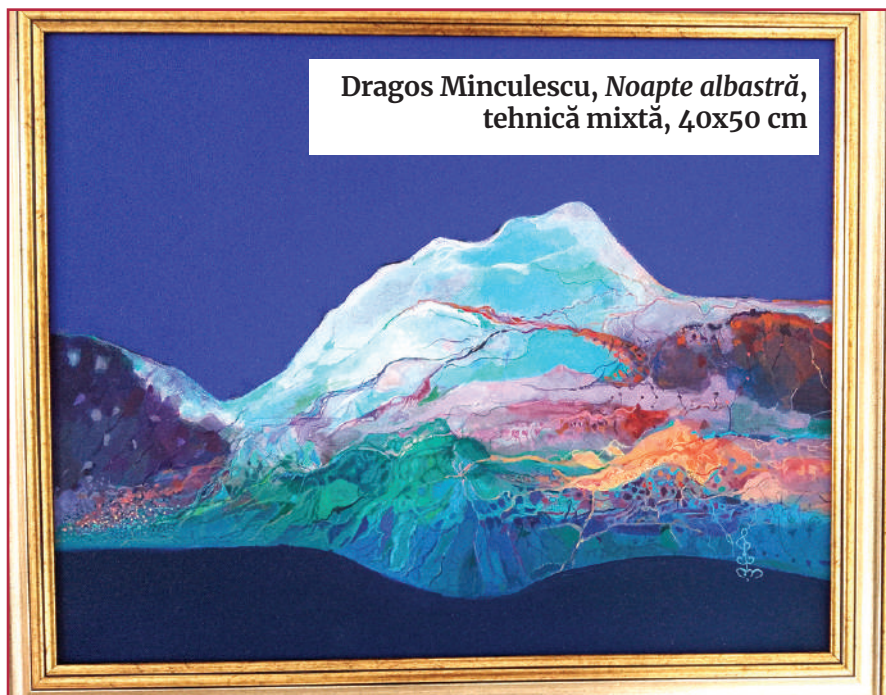
Lucrarea despre Eminescu este semnată de Tudorel Andrei, Cristi Șelaru, Vladimir Alexandrescu, profesori și specialiști ai domeniului statisticii, publicată în toamna lui 2023 de Institutul Național de Statistică, cu ocazia împlinirii a 164 de ani de la înființarea domeniului în România. Este, de fapt, o culegere de documente, acte și cereri referitoare la numirea poetului la Școala Comercială din Iași, pentru anul școlar 1884/1885. Eminescu dorise o catedră de istorie, dar nu i s-a aprobat decât una de geografie și statistică, unde a funcționat doar câteva săptămâni, în perioada septembrie-octombrie 1884, un accident (fractură de picior) ținându-l până la sfârșitul anului școlar departe de catedră. Deși internat mai multe luni, Eminescu ține legătura cu școala, iar autorii publică statele de plată semnate de poet, până în august 1885.

Situația este descrisă într-o scrisoare (reprodusă în facsimil și pe coperta acestei lucrări) către bunul prieten Chibici-Râvneanu: „Am mai încăput — fără voie — într-o belea greu de descurcat. Fiind vacante mai multe catedre la școala comercială, cerusem suplینirea istoriei. Dar catedra aceasta dându-se altuia, m-a însărcinat pe mine cu geografia și statistica, cu un program foarte încărcat, obiect care are inconvenientul că nici cărți nu există pentru studiarea lui, iar el însuși consistă dintr-un dicționar de mii de nume proprii și de cifre statistice.”

Date și imagini care ar concretiza, în opinia autorilor – clamată de la primele rânduri – ideea unui „Eminescu, românul absolut”.

*

O parte, partea descoperită și neanonimizată de CNSAS, din dosarul de urmărire al lui Nichita Stănescu este

Dragos Minculescu, *Noapte albastră*, tehnică mixtă, 40x50 cm

editată acum de Fabian Anton, în recenta *Nichita și Securitatea* – cu o prefață de Ovidiu Pecican (Editura Cuanctic).

Nichita Stănescu a fost urmărit de Securitate din 1970, iar activitatea a continuat și... postum; există rapoarte ale Securității care comentează inițiativa Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia de a înființa un premiu „Nichita Stănescu”, precum și întrevederile sârbilor cu Dora Stănescu. Cel denumit „Ploșteanul” în dosarul de urmărire are T.O. (abreviere pentru „tehnică operativă” – telefonul ascultat, microfoane în casă) încă din 1977, ceea ce îl raliază aceleiași situații în care se afla un alt mare scriitor, Marin Preda, supravegheat la locul de muncă (Editura Cartea Românească) și la domiciliu prin aceleiași mijloace T.O., așa cum a arătat cercetarea Ioanei Diaconescu.

De la primele pagini, frapează acea înțelegere limitată a lumii literare, artistice, de către surse și informatori, prezentată în termeni de dominare; un informator transmite: „Eugen Simion văzând că Nichita nu renunță la articolul pe care l-a scris și l-a predat la *Scânteia tineretului*, și l-a amenințat că în viitor va scrie numai negativ despre lucrările care Nichita le va publica”.

O înțelegere autentică a lumii literare din anii '70-'80 ai secolului trecut se poate face distribuind grupurile și facțiunile în mod adecvat pe o hartă de poziții; astfel, în notele de subsol sunt lăsate informații minimale (anii de viață și ocupația – poet, prozator etc. – respectiv gradul, eventual și data intrării în serviciu), lumea scriitorilor fiind echivalentă, din acest punct de vedere, cu cea a duzinelor de securiști care își câștigau pâinea stând pe lângă casa lui Nichita Stănescu și raportând.

Pe de altă parte, mai multe seturi de documente cuprind numele lui Nichita Stănescu în mod tangențial – relatări ale ședințelor Uniunii Scriitorilor, ale diferitelor întâlniri la care participa, inevitabil, și poetul; interesul Securității era unul complex pentru întreaga manifestare, nu doar pentru un scriitor sau altul.

Timpul de atunci și timpul de acum, al scrierii – timpuri din care scriitorul iese, pe de o parte, „absolutizat”, iar pe de alta, mai degrabă un marginal care este angrenat în conflictele scriitoricești. Spiritul critic este absolut necesar în editarea documentelor, lecție primordială de la care încă se chieulește.

Revistele literare (culturale), astăzi

De la avangardista *75 HP* și unica sa apariție, din octombrie 1924, unde se naștea picto-poezia, la venerabila *Convorbiri literare* (1867-1944), care a fost interfața atât de importantă a marilor clasici, dar a sfârșit prin a face consecvent politica extremei drepte din anii celui de-Al Doilea Război, revistele literare au avut o durată de viață variabilă, care se măsoară în impactul pe care l-au exercitat asupra câmpului literar. Astfel, am adresat următoarea întrebare colaboratorilor noștri: **O revistă literară (culturală) este relevantă prin subiectivitate, partizanat, sau, mai degrabă, prin obiectivitate? Care este/ sunt *Mercure de France* „al nostru/ ale noastre”, autohton(e)?**

(Răspunsurile sunt publicate în ordinea sosirii.)

Călin Vlasie

director al revistei *Calende* (Pitești, 1991), editor (director al Editurii Paralela 45, 1994-2017)

Noutatea și viitorul vor veni însă de la formele interactive de publicare

O revistă literară nu este relevantă nici prin „subiectivitate”, nici prin „obiectivitate”. Nu aș folosi acești termeni, nu îmi par deloc operanți... Revistele literare sunt relevante prin programele estetice și literare și prin valoarea textelor publicate.

Sunt importante, cred, două tipuri de reviste: cele care sunt porta-vocea unei anumite direcții/orientări literare și cele care pun în valoare, sub forma unui magazin literar, tot ce este mai valoros într-o literatură în timpul prezent și din perspectiva prezentului.

Mercure de France, pe care o iei ca model/ reper, a cunoscut ambele variante: inițial magazin, apoi revista simbolistilor, apoi iarăși magazin servind interesele editurii Galimard. În orice caz o revistă a literaturii de vârf.

Cândva am avut și noi așa ceva. Din păcate, pentru câteva zeci de ani, în România comunistă așa ceva nu a mai existat.

Înainte de 1990 revistele literare cu rol de magazin, *Gazeta literară* și mai apoi *România literară*, *Contemporanul*, *Luceafărul*, *Argeș* (seria Gheorghe Tomozei), cu toate concesiile ideologice, au contribuit din plin la promovarea seriilor de tranziție anteoptzeciste, în

Veni Caminschi, *Ritmuri*, acrilic/pânză, 50x50 cm

special promoțiile '60 și '70, dar fără a impune o direcție novatoare în literatură. Lupta acestora cu cenzura a cunoscut nu de puține ori atitudini eroice și asta trebuie reamintit. Dar așa-zisul neomodernism al anilor 1960 trebuie privit azi, cu toate realizările meritore, ca pe un regres literar și estetic. Cei mai importanți scriitori sunt cei care și-au început activitatea literară înainte de instaurarea comunismului, ca Gellu Naum, Leonid Dimov, C. Tonogaru, Marin Preda, Ion Negoitescu, Adrian Marino...

Scriitori ai generației '80, prima noastră generație postmodernă, au înființat, după 1989, mai multe reviste emblematiche din prima categorie, care

azi nu mai apar în forma inițială sau nu mai apar deloc și în care au fost publicați cu precădere scriitori postmoderni: *Contrapunct*, *Paralela 45*, transformată în Editura Paralela 45, (au apărut doar 6 numere, una pe an, între 1994-1999), *Observator cultural* (inițiat și condus de Ion Bogdan Lefter). Altele, ca *Vatra*, *Familia*, *Apostrof*, *Calende*, *Euphorion*, *Ramuri* (de o bucată bună de vreme), *Atitudini*, reviste cu program, au fost, și unele încă sunt, veritabile magazine literare foarte atente la fenomenul literar contemporan.

Cele mai multe reviste de azi, în afară de cele menționate, sunt ori a-noste și arhive pentru grafomani (mai mult sau mai puțin notorii), ori sunt

extrem de partizane unei anumite „directii” administrativ-literare, pe deasupra criteriilor care definesc valoarea în literatură. Dar despre asta ar trebui inițiată o discuție separată.

Cum s-ar cuveni discutate și structurile revuistice online, fie sub forma unor grupuri de profil pe rețele de socializare (*poezia online, qpoem, q-proza, jurnal poetic*, etc), fie sub forma unor site-uri dedicate (*Literatura de azi, Scena 9*, etc). Aceste structuri nu trebuie neglijate pentru că impactul pe care îl au, mai ales asupra tinerilor scriitori și cititori, precum și viteza de circulație a textelor pot face deja total neinteresante expunerile tipărite. De aceea, multe reviste tipărite și-au creat variante de arhive online, ca formă rudimentară de propagare a conținuturilor. Noutatea și viitorul vor veni însă de la formele interactive de publicare.

Leo Butnaru

redactor-coordonator al Editurii Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1993), redactor-șef la „Moldova” (1996)

Odată cu migrarea lumii literare pe net, constatăm... ițirea unui nou tip de curiozitate

Revistele de atare factură și predestinație au fost/sunt relevante (e drept, puține) în măsura în care au reprezentat/reprezintă fenomene literar-culturale distincte, unice în felul lor. În istoria literaturii ele sunt prezentate consistent, cine dorește și le poate aminti, consultând, spre exemplu, „Dicționarul presei literare românești, 1790 - 1990” al lui I. Hangiu. Iar într-o vagă similitudine cu *Mercur de France* am putea să amintim de *Albina românească* a lui Gh. Asachi, apărută pe 1 iunie 1829. Dar mai îndrăzneți în analogie am putea fi, invocând *Convorbiri literare*, lansată în martie 1867.

Menirea unor astfel de publicații este de a releva și explica modul și direcția în care se orientează și se dezvoltă creația literară și cultura dintr-o anumită epocă. Prin disocieri și aprecieri valorizante, ele contribuie la formarea concepției artistice, estetice a

contemporanilor despre opere, capodopere, autori reprezentativi sau... genii. Uneori, lansează programe, manifeste referitoare la criteriile și modalitățile de apreciere, valorificare în actualitatea, dar și în istoria literară, ce se bazează pe structuri și norme în permanentă modificare a dinamicii și deciziilor literaturologice. În toate cazurile, nu sunt excluse subiectivitatea, partizanatul și (...apriga! dar mereu... potolita) dorința de obiectivitate, dat fiind că publicațiile sunt fondate de un grup de colegi, intelectuali, afini în concepții, viziuni, dar diferiți în potențialitate creatoare, originalitate sau lipsa acestora, orgolii și parteprisuri etc.

Acum o vreme, se pune acut problema supraviețuirii presei literare, dar, ca printr-o... discretă minune, situația s-a cam redresat, între timp (și... între spații) apărând o mulțime de publicații de literatură și cultură. Revistele se înmulțesc, chiar dacă s-a micșorat numărul cititorilor, s-au estompat importanța și rolul literaturii, funcțiile sale transformându-se esențial, înclinând spre internetizare (mai puțin... eternizare), spre audio-lectură și, iată, de curând intervenind în temă și problema IA (inteligenței artificiale). Revistele sunt altfel și din motivul că s-a diminuat mult rolul criticii, exegeticii literare, care, cândva, constituia discursul de bază în structurarea concepției, viziunii unei sau altei publicații de atare profil.

Însă nici astăzi nu se poate fără paradoxuri, astfel constatându-se că, în vreme ce scade numărul cititorilor cu revista în mână/pe masă, performanțele în domeniul tehnicii comunicării (inclusiv lectura-audio) au activizat un impresionant număr de (altfel de) cititori, care se includ în procesul de interacțiune cu autorii de literatură, cu alți cititori. Lectura parcă devine forum public. În această ipostază, cititorul își modifică statutul, situația, oarecum ieșind din anonim, într-o anumită măsură devenind și el... critic (literar), având posibilitatea de a-și plasa în subsolul textului citit/auzit pe internet impresiile, doleanțele, dezacordurile, unele dintre care par demne de atenție.

În fine, odată cu migrarea, în mare parte, (și) a lumii literare pe net, e posibil (chiar deja... sesizabil) să constatăm... ițirea unui nou tip de curiozitate, ba chiar de existență și experiență estetică – și aceasta în modificare de priorități, intensitate, orientare și chiar... dezorientare, când cultura pare să aparțină cu adevărat maselor (lucru despre care, din păcate, acestea nu prea știu), însă prioritate are mai curând ceea ce înclină spre superficial, distractiv, kitsch, când intelectul este substituit de instinct și „cultura” deja e cam luată între ghilimele.

Însă toate epocile, inclusiv cele adumbrite, au avut formele (foarte vagi!) și dozele lor de optimism. La o adică, de ce epoca noastră ar face excepție de la această legitate, scrisă sau nescrisă, dar care, implicit, se insinuează (și) în scrisul literaturii, oarecât stimulându-l?

Liviu Ioan Stoiciu

redactor-șef *Contrapunct* (martie 1990-ianuarie 1991), redactor-șef adjunct la *Viața românească* (2001)

Depinde de calitatea „șefului”

Revistele literare (de cultură, fi-rește) sunt realizate / făcute / construite / alcătuite de redactorul-șef (directorul) ei, în exclusivitate. Pentru mine e un lucru lămurit, în acest sens: „șeful” taie și spânzură, include și exclude textele care merită sau nu să fie publicate, sau să fie cenzurate. Revistele sunt oglinda subiectivității, partizanatului sau obiectivității (mai exact, de hachițele) redactorului-șef și depind de bunul lui simț, de generozitatea, de bunacredință și de clarviziunea sa critică. Fie că e patronul revistei (scoate revista pe banii lui), fie că e numit de conducerea Uniunii Scriitorilor (și scoate revista pe banii statului, conform unei extraordinare legi de finanțare a revistelor de cultură), fie că e fondator al unei reviste literare particulare și o scoate pe banii primăriei sau consiliului județean – vorbesc de situația postcomunistă, asemănătoare cu perioada de dinainte de instalarea comunismului (în comunism toate revis-

tele literare erau conduse ideologic de cine trebuie, controlat de „PCR - Securitate”, tacit). Ca fapt divers, după Revoluție la redacția *Viața Românească* s-a încercat o „democratizare” a șefiei, fiecare redactor devenind șef la numărul de revistă de care răspundea (când îi venea rândul; erau opt redactori, la un moment dat) – natural, fiecare și-a impus gustul literar și a selectat după simpatiile lui colaboratorii. Ce a ieșit, nu e greu de înțeles, revista nu avea un standard unic de valorizare, n-avea stilul ei recognoscibil, redactorii erau de calibre diferite scriitoricești, cu spirit autocritic relativizat. S-a renunțat la această formulă de conducere o dată cu venirea lui N. Prelipeanu redactor-șef (vreau să spun că e valabilă aserțiunea cu directoratul unei reviste, revistă care depinde exclusiv de personalitatea „șefului”; nu pun la socoteală sumedenia de reviste de cultură care... nu contează, tocmai fiindcă au drept director scriitori care... nu contează).

Altfel, *Mercur*-ul (de care pomeniți) românesc nu poate avea corespondent decât într-un săptămânal literar (frecvența apariției lui impune valori scriitoricești incontestabile) – *România literară*, venită din secolul XIX pe piață (înființată de Vasile Alecsandri, din 1855, apărută la Iași, care avea să fie suprimată după un an). Seria nouă a *României literare* tocmai aniversază 55 de ani de la apariție. Sau, pentru cei ce au cultul istoriei literare, al bibliotecii și al tradiției literare de la noi, *Mercur de France* ar putea să aibă echivalent în revistele lunare cu apariții de peste o sută de ani, de la *Familia* la *Convorbiri literare* și *Viața Românească* (seriile apărute, inclusiv după Revoluție, au valori preschimbate, natural). Personal, regret că nu mai apare revista *Cuvântul* (seria nouă, de după Revoluție, a criticului Radu G. Țeposu, condusă de Mircea Martin), ajunsese să fie un reper (cu clasamentele cărților apărute, pe genuri, cu cronicile și eseurile sale remarcabile, cu premiile anuale).

O revistă e relevantă prin colaboratorii pe care îi are și prin autoritatea critică a „șefului” ei.

14 noiembrie 2023. BV

Ana Oprișoreanu, *Haferland*, acrilic/pânză, 50x70 cm

Petruța Stan

editor al *Suplimentului cultural* al ziarului *Vălenii de Munte*

Cred că o revistă literară, când pornește la drum, își asumă o anumită obiectivitate, raportată la propriul program literar. Și își mai propune să ofere o mână de ajutor publicând tineri creatori, care, să fim sinceri, nu își prea găsesc locul în paginile publicațiilor literare deja consacrate. Deci, își propune să fie obiectivă, dar ajunge să își creeze un anumit partizanat, mai degrabă cultural. Prin 1998, la Vălenii de Munte, apărea o revistă denumită *ACCENT*, sub egida Uniunii Scriitorilor și condusă de poetul și dramaturgul Valeriu Sîrbu, din redacția căreia am făcut parte. Era o redacție mică, fiecare făcea mai multe în același timp. De exemplu, eu scriam articole, traduceam, făceam tehnoredactare, corectură... Se tipărea cu sponsorizări, colaboratorii primeau mulțumiri călduroase, existau niște rubrici permanente, se publica literatură originală, dar apăreau și traduceri în engleză sau în franceză din și mari poeți români, existau ilustrații realizate de oameni cunoscuți, iar coperta arăta senzațional, pe hârtie lucioasă, color. Revista a apărut în doar trei numere, cu toate că avea o calitate intelectuală deosebită, pe care poate nu o aveau alte publicații de

același gen. În mod evident, Valeriu Sîrbu știa ce face și făcea excelent. De ce a dispărut *ACCENT* din peisaj? Nici până astăzi nu sunt foarte lămurită. Acum apare, tot la Vălenii de Munte, un supliment cultural, nu e chiar o revistă literară, dar măcar e lunar și încearcă o conectare a comunității la realitatea culturală care ne înconjoară și până acum văd că funcționează, deși redacția cuprinde numai trei oameni, iar unul dintre ei este poetul Valentin Emil Mușat. Poate părea o picătură într-un ocean, însă ne străduim să umplem cu asemenea picături măcar o mare interioară. Într-un fel, societatea așteaptă ca revistele literare să dea ora exactă în literatură, să gireze o anumită orientare culturală, să împartă dreptate în lumea celor care scriu, să influențeze, să dețină, într-o măsură mai mare sau mai mică, „tablele legii” cum s-ar spune și ajung să dezamăgească, uitând că ar trebui să se adreseze nu numai celor aleși, ci și neinițiaților, marelui public. Totuși, cred că revistele literare „mari” funcționează, conștient sau nu, pe baza partizanatului, poate în detrimentul calității textului, uneori. Există și aici confrerii literare, simpatii și amiciții – am în minte un cuvânt care, cred eu, definește o asemenea situație, dar nu îl spun. Revistele literare sunt, din punctul meu de vedere, închise cu niște bariere aurite, dincolo de care trec texte, nu totdea-

una de calitate, dar semnate de nume cu rezonanță. Și mai cred că revistele literare, poate, nu-și fac treaba în mod autentic, pentru că observ cu uimire că nimeni nu se mai bate la chioșcurile de ziare să cumpere *ROMÂNIA LITERARĂ* sau *LUCEAFĂRUL*, cum se întâmpla la un moment dat, ca să vorbesc numai de cele mai cunoscute publicații, iar polemicele culturale capătă un ușor iz de mahala și se mută prin studiourile televiziunilor sau pe rețelele de socializare. Nu știu dacă e vorba de *Mercure de France* românesc și actual, dar citesc cu mare plăcere și, uneori, colaborez la revista *LITERE*, de la Târgoviște, la *Caiete critice* și, iată, la *ATTITUDINI*.

Vasile Igna

director al Editurii Dacia, Cluj (1990-1994), director al Centrului Cultural Român din Paris (1998-1999), diplomat

Nu simt nicio „capcană” în subtextul întrebării dumneavoastră, ci, mai degrabă, intenția de a provoca nu obiectivitatea, ci sinceritatea respondentului. Dumneavoastră ați menționat *Convorbire literare*, eu adaug *Famila* și *Viața românească*. Niciuna nu are longevitatea lui *Mercure de France*, și nici a binecunoscutei *Revue des Deux Mondes*, dar sunt prezente toate trei în peisajul revuistic de azi. „Vechimea” e, desigur un avantaj, dar nu un merit, după cum nici tinerețea nu e un handicap insurmontabil, cu toate că adeseori nu face altceva decât să substituie ochelarii „bătrânilor”(e drept, cu multe dioptrii) cu cele mai performante lentile de contact care ascund niște ochelari de cal sui-generis. Pe de altă parte, orice aspirație spre obiectivitate trece prin ipostazele de partizanat sau subiectivitate, ceea ce înseamnă că obiectivitatea în sine nu e relevantă ca principiu absolut, fapt pentru care, în ce mă privește, aș înlocui-o cu triada *rol, rost, rod*. Și, ca să nu mai lungim vorba, mărturisesc cu mâna pe inimă că întâia și, în măsură copleșitoare, singura dintre revistele literare care îndeplinesc toate cele trei „criterii” este *România Literară*. Recent, Nicolae Manolescu, directorul și spiritul ei rector, o numea „o fortăreață

(aproape) *inexpugnabilă*”. Ceea ce e exact, dar nu suficient de acoperitor, deoarece (cum, din nefericire, vedem zi de zi) fortărețele sunt construite pentru a rezista atacurilor și asalturilor, dar nu exclud contraofensivele și nici lupta de gherilă. Nu e, desigur, singura revistă care a făcut acest lucru, dar a fost, și a rămas, cea mai fermă, mai vizibilă, mai consecventă. Oficiul critic onest profesat în paginile ei, dar și complicitatea dintre editori și scriitori au salvat fața umană a literaturii care s-a scris și publicat în acei ani. De aceea, pentru cei în cunoștință de cauză și de bunăcredință, rolul, rostul și rodul /roadele celor 55 de ani de prezență a acestei reviste în viața cultural-literară a României sunt nu doar de necontestat, ci de-a dreptul inestimabile.

Răspund prin cele mai de sus și a celei părți din întrebarea dumneavoastră care privește relevanța, ori mai degrabă, „caracterul”, „natura” în sens epistemeologic al unei reviste. Iubesc și susțin aerul proaspăt, tinerețea, lipsa de prejudecăți, dar disprețuiesc lipsa de angajament sufletesc, exhibiționismul și, ignorarea, inconștientă sau programatică, a primatului esteticului. Cum „obiectiv” nu pare a fi nici Bunul Dumnezeu, nu putem cere unei reviste să fie nepărtinitoare în sensul în care să fie neutră, adică neimplicată... echidistantă! Neutralitatea este un fel de apă sfințită care adapă pe toți însetații de circumstanță, dar nu lasă loc alergătorului de cursă lungă, purtător al torței aprinsă de har. Ea e cu atât mai păgubitoare cu cât e bună prietenă cu mediocritatea și impostura. Sunt de partea revistelor cu program limpede, curajos asumat, care acceptând și promovând diversitatea, refuză închistarea, dar nu cedează la asaltul modelor, veleitarismului, kitschului. Ceea ce presupune redacții și colaboratori pe măsură. Cum e turcul, așa-i pistolul!

Ovidiu Pecican

director al revistei *Steaua* din Cluj (2021-prezent), *Avalon* (de la înființare, 2020) și *La Mongolu* (de la înființare, 2019)

Cred că revistele literare sunt relevante, în principiu, prin convergența dintre spiritul critic activ și creația

beletristică pe care o găzduiesc și promovează. Dacă ai un compartiment critic solid, echilibrat, orientat valoric prin claritatea criteriilor valabile în virtutea cărora vorbește, devine demn de interes, în pasul al doilea, ce valori literare se selectează, triază și publică, în pasul al doilea.

Pe un alt plan, scrisul meșteșugit – în oricare dintre variantele sale, atic sau baroc, face textele revistei accesibile nu doar unei elite de nișă, ci și altor cititori, cu o cultură generală pe care doresc să și-o îmbogățească și să și-o pună la treabă.

Dacă însă aspectul grafic al revistei este banal, neatractiv, dacă tehnoredactorul este un rutinier sau conducerea revistei nu manifestă interes față de „toaleta Reginei”, publicația își ratează, măcar în parte, țelurile.

Are nevoie o revistă de un program? Are. Altminteri, pare că adună cu furca orice și de toate. Dar dacă are program, iese din presupusa „obiectivitate” (să fim serioși, obiectiv e doar Dumnezeu care pe toate le vede și le știe, din înalt și dinafara timpului – noi, oamenii, fie și artiști, nu avem ubicuitatea și atotputernicia care să ne asigure obiectivitatea). Îi putem pretinde însă, în mod rezonabil, calm, echilibru, deschidere în diverse direcții; nu în toate, nu în indiferent care. Cel mai bun criteriu rămâne, până la urmă, selecția materialelor publicate după valoare. Dacă o cumpănim pariind prea mult pe tradiție, devine un periodic conservator. Dacă lăsăm totul pe seama avangardelor și a experimentelor, riscul ca noutățile să nu se dovedească omologabile valoric crește enorm. O medie concepută de fiecare în funcție de propria sensibilitate și de talentul, de intuiția proprii ar fi, probabil, o rețetă rezonabilă.

Partizanatul se naște ca de la sine. Unora le place revista ta, altora ba. Unii vor să o citească, să fie publicați în ea, alții nu, sunt iritați și fug la revistele de pe „partea cealaltă”. Partizanatul valoric este dezirabil, fără el o revistă își pierde orice personalitate, devenind un morman de texte puse în pagină cu lopata, mai mult sau mai puțin aleatoriu. (Desigur, legea numerelor mari face ca o dată la nu știu câte texte să

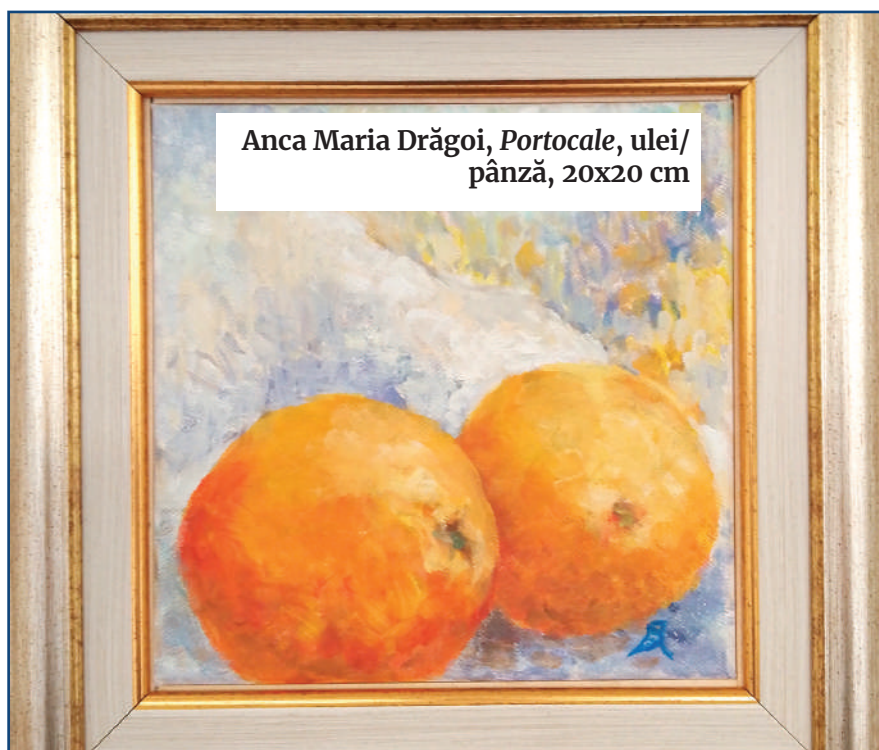
poată apărea și unul bun.) Partizanatul de grup este inevitabil (scriitorii se cer susținuți și susțin cauze, au interese sau sunt cooptați în bătălii de interese. Problema este: laudăm un autor pentru că arată bine, pentru că are relații și sau oferă plaje de interese ce pot co-interesa etc.? Unde sunt oameni sunt și forțe ce se grupează și se regroupează. Important este să nu se suspende orice comunicare între grupurile situate advers, să se păstreze punțile necesare deschiderii și chiar regenerării și să nu se ajungă prea departe cu radicalismele, căci viața culturală nu este – nu ar trebui să fie – nici câmp de manifestare a gregarității și beligeranței conton-dente, nici trambulină pentru poziții în politică și în administrație.

Magda Răduță

conf. univ. dr., Facultatea de Litere,
Universitatea din București

Privind lucrurile dinspre sociologia literară, revistele literare funcționează ca indice al „stării de sănătate” a câmpului doar dacă vorbește fiecare pe limba ei, în canon și cacofonie veselă, nu solemn și univoc. Fără reviste literare „partizane”, cercetătorul nu are cum să afle care sunt definițiile literaturii existente concomitent în spațiul literar într-o epocă anume, cum intră ele în concurență, cine și cum le apără în polemici – nu poate observa, adică, „direcția”. Pe urmele lui P. Bourdieu, se știe de ce e importantă o polemică ori un articol partizan în reviste: fără polemici, fără articole-program limpezi și concurente, fără manifeste și fără luări de poziție în care să se citească direct o opțiune de definire a literaturii („literatura iaște asta și numai asta, Trăzneo...”), e imposibil să se precizeze polii câmpului literar, în perechea esențializată autonomie – heteronomie. Fără înfruntarea dintre acești doi poli, se știe, nu există câmp literar – de aceea, de pildă, nu se poate vorbi în cercetările de sociologie literară românească despre un „câmp literar al realismului-socialist”.

Mai mult decât atât, revistele literare au asigurat dintotdeauna o imbatabilă dinamică de câmp, pentru că, în-

Anca Maria Drăgoi, *Portocale*, ulei/
pânză, 20x20 cm

cepând din modernitate (adică odată cu apusul saloanelor și cercurilor literare ale societății înalte), doar în jurul „se face grup” cel mai frecvent și cel mai evident. Coeziunea unui grup literar nou-intrat în câmp se obține așa cum se obține, de fapt, și legitimitatea membrilor respectivului grup literar: prin semnături constante, dacă e posibil număr de număr, și prin atenția la fenomenele cele mai recente ale spațiului literar. Instalată în (dis)confortul propriei definiții a literaturii și știind bine că nu e singura definiție, dar e singura în care crezi, la gazetă să scrii hebdomadare ori lunar și să scrii despre prezent – iată visul coeziunii de grup... Ba chiar și tăcerile asurzitoare, refuzul de a intra în polemică și deci de a-i acorda adversarului dreptul la existență, informează despre starea de echilibru a câmpului la un moment literar anume; așa se întâmplă, în spațiul românesc, în deceniul al nouălea, când atacurile întehite ale taberei protocroniste nu sunt urmate de replici pe măsură din partea taberei non-angajate – fiindcă protocroniștii sunt exponenți ai ideologiei oficiale, adversarii „nu se coboară” să intre într-o astfel de dispută joasă: „27 X 1982. G. [Buzura] atacat furibund în *Suplimentul Scânteii Tineretului*. [...] Text soresciano-barbist odios, care confirmă încă o dată că cei de sus întrețin conștient campania

de calomnii, răstălmăciri, acuze, pentru a intimida. G. teribil de afectat. Zice că vrea să răspundă în *România literară*, iar eu îl sfătuiesc să se facă a nu observa: a le răspunde înseamnă a le face jocul și a te coborî la nivelul acestor bătălii de la grajdurile Palatului. [...]” (M. Zăciu, *Jurnal* II, 81).

b.

Ca vechime și relevanță, echivalent autohton al lui *Mercur de France* nu am prea avea, și nici măcar al lui *Mercur Galant*, cum se numea longeviva revistă la început – la noi, *Curier de ambe sexe* a durat mult prea puțin...

Ion Bogdan Lefter

membri în comitetul de conducere al revistei *Contrapunct* (1990-1992), director al revistei *Observator cultural* (2000-2005), director al revistei *Atitudini* (2006-2009)

Cu și fără ideologii

Nici măcar într-o proiecție ideală, în care ne-am imagina viața culturală dominată de *fair play*, n-ar fi posibilă perfectă „obiectivitate” a evaluării. O redacție, un juriu, un critic își pot propune „echidistanța” și uneori pretind c-ar practica-o, însă e o imposibilitate logică. Din mai multe motive bine-știute.

Primul e așa-zicînd „intrinsec”, specific domeniului/ domeniilor creatoare: nu există „unități de măsură” obiective pentru operele de artă. Valoarea estetică e „negociabilă”: există criterii profesionale de validare, dar și judecăți personale, bune intuiții sau inaderențe, importante atunci cînd sînt transpuse în verdicturile criticilor reputați, de mare autoritate intelectuală, totul conducînd către un soi de „medii” statistice de apreciere, către cotații și ierarhii supuse – de altfel – în continuare discuțiilor, reinterpretărilor, reevaluărilor. Se-adaugă și evoluțiile de epocă, mutațiile la nivelul gusturilor și-al viziunilor despre lume și despre reprezentările ei artistice, de unde rezultă schimbări de criterii și noi reevaluări.

Al doilea motiv, deja amintit în mănunchiul de factori care contribuie la constituirea ierarhiilor creative: subiectivitatea individuală (sintagmă tautologică doar la prima vedere: există și versiuni colective). Inerentă, deși profesionalizarea o poate tempera considerabil. Criticii serioși fac eforturi în acest sens (cu toate limitele lor... subiective!), fără să-și dorească nici ei „obiectivitatea absolută”: își au propriile lor viziuni asupra literaturii, în conformitate cu personalitatea fiecăruia.

Pe lîngă concurență, invidie și alte sentimente nu întotdeauna prietenești, dar omenești și foarte de înțeles cînd e vorba despre ambiții și idealuri înalte, lumile artistice își au și ele ierarhiile lor interne, care țin cont și de criterii mai tehnic-profesionale, dar și de organizarea grupurilor, de prietenii și colegialități, de – invers – antipatii, animozități, conflicte, adversități ireconciliabile. Cu multe alte situații „speciale”.

Subiectivisme de tot felul, unele conjuncturale, altele datorate profilurilor creatoare și critice ale împrișnaților. Obligatoriu de avut în vedere și ideologiile cărora diversele opinii li se subsumează, suprastructurile de mentalitate literară sau mai larg socio-culturală și politică pe care și artiștii, asemeni tuturor cetățenilor, le ilustrează conștient sau nu.

Să coborîm acum de la aceste generalități la situația redacțiilor de reviste. Ele reunesc profesioniști inevi-

tabil subiectivi, dar și cu un numitor comun fără de care n-ar putea lucra împreună, nu s-ar suporta. Portretele acestor mici grupuri pot include apartenențe zonale comune, afinități de generație și altele. Sînt alături de multe ori întîmplătoare sau doar amicale sau pur și simplu capricioase. Cu ce ideologii de grup?

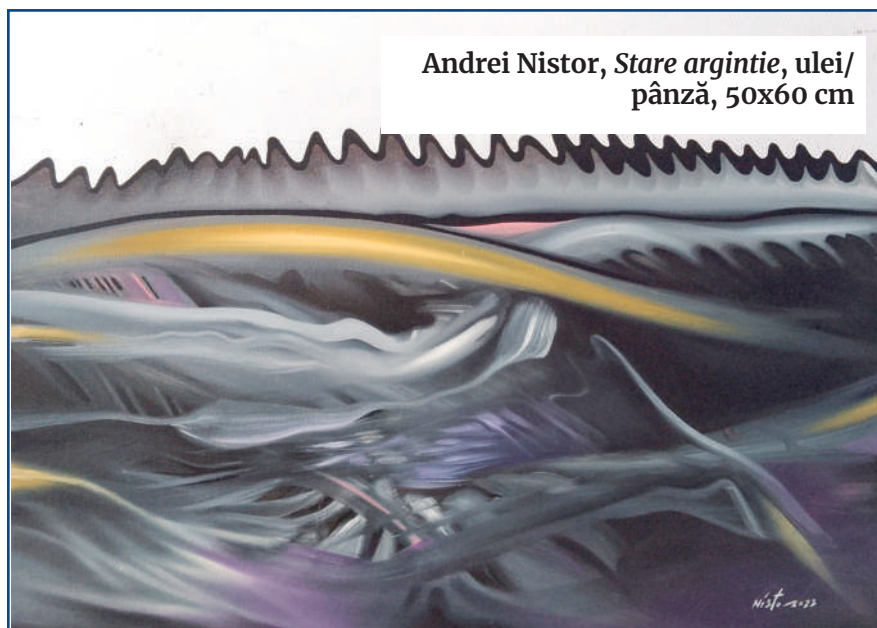
Cum am mai explicat atunci cînd mi-am lansat revistele proprii, „normalitatea”, vechea „normalitate” e cea a publicațiilor cu program, cu orientări ideologice asumate. Istoria presei culturale de pretutindeni și și de la noi, de dinaintea regimului comunist, așa arată: periodice de stînga, de centru sau de dreapta, cu unele radicalisme avangardiste sau comunizante, respectiv ultraconservatoare, naționaliste, de extremă dreapta. Micile abateri, amestecuri, incongruențe se explică poate prin amicițiile de dincolo de programe sau tot prin întîmplări, confuzii, oportuniste și ce-am mai putea adăuga în enumerare. Efemere sau longevive, uneori cu cîte un singur număr sau cu foarte puține publicate, revistele cu program marchează o literatură și-o cultură. Celelalte pot impune prin longevitate, prin bilanțurile impunătoare care se-adună în timp, însă n-au cu adevărat contururi, rămîn în ambiguitățile lor funciare.

Sub comuniști, revistele – și nu doar ele – nu și-au putut asuma decît indirect, deci palid, ideologii caracterizante (se-nțelege că distincte de cea a regimului; cine cînta în strună auto-

rităților statului totalitar era automat discreditat în ochii lumii intelectuale, care și-a păstrat perspectivele și ierarhiile „alternative” la cele oficiale). După mijlocul anilor 1960, cînd dictatura consolidată a permis populației captivate libertăți considerabile, artiștii în genere și redacțiile de reviste culturale în special, despre ele fiind vorba aici, au pus accentul pe ideea de valoare literară, ceea ce constituia deja o oarecare insurgență în jocul de-a șoarecii și ferocea pisică, pentru care ideologia oficială era pe primul loc. S-a constituit astfel un soi de „mit” cultural al susținerii operelor și autorilor de calitate, indiferent de orientările ideologice pe care le ilustrau de cele mai multe ori implicit, rarissim pe față (cazurile din urmă generînd excomunicări și dizidențe).

Nici în perioada postcomunistă, care s-a cam lungit destul pentru a permite refacerea metabolismelor intelectuale „sănătoase”, nu s-a revenit decît timid la „normalitate”, puține publicații propunînd programe ideologice clare, altele făcînd-o mai confuz, iar restul rămînînd la ideea că pot găzdui autori de toate felurile, de orice orientare, prevalentă fiind „valoarea” (acum cu ghilimelele mitizării).

Prin urmare, adevărata opoziție care contează în istoria artelor și-a periodicelor culturale nu este cea dintre subiectivitate și obiectivitate, ci cea dintre asumarea și neasumarea unor programe intelectuale, ideologice...

Andrei Nistor, *Stare argintie*, ulei/
pânză, 50x60 cm

CARAGIALE ÎN MANUALELE ȘCOLARE (II) POLITICĂ ȘI CETĂȚENI

„E o primejdie să fii socotit drept personaj caragialesc, să ai limbajul unui astfel de personaj. E o primejdie vie, deci trebuie să reacționezi, să te îndrepti, să te modifice”. (S. Burnea et alii)

Dumitrița Stoica

În perioada interbelică, Caragiale apare în manuale în termeni elogioși: cel mai important dramaturg al literaturii române, fără egal în ceea ce privește comediile și, în general, opera comică. Superlativele apar frecvent într-un discurs didactic care promovează insistent tradiția literară, atât în dimensiunea ei cultural-estetică, cât și ca valoare identitară. Cum spune cel mai apreciat autor de manuale al epocii, Gh. Nedioglu, directorul Liceului „Gh. Șincai” din București, „Iancu Luca Caragiale este cel mai de frunte reprezentant al comediei noastre de satiră socială”, „un mare geniu teatral” născut dintr-o atavică „vocațiune pentru teatru”, dat fiind faptul că unchii săi, Costache și Iorgu au aceeași pasiune, un analist pătrunzător al moravurilor din epoca de transformare rapidă a societății la presiunea formelor apusene de viață, un creator de caractere memorabile, înzestrat cu talentul esențialului, un extraordinar cunoscător al sufletului omenesc, un maestru al unui stil plin de naturalețe, în același timp simplu și subtil.

Manualele oferă spații generoase scriitorilor de prim-plan și includ numeroase texte, reproduse integral sau fragmentar. Capătă amploare, de asemenea, discursul didactic însoțitor: o analiză concisă, deloc riguroasă, în sensul acurateții informației și a motivării consecvente a ideilor. Ceea ce poate surprinde astăzi în aceeași măsură este perspectiva unică asupra

Tiberius Adet, *Răsărit astral*,
ulei/ pânză, 100x 70 cm

textelor prezentate: perspectiva autorului sau a autorilor de manual care preiau idei ale criticii literare, fără să indice sursele (trimiterile de acest fel nu lipsesc, dar sunt foarte rare). Ideea interpretărilor multiple este exclusă, tonul comentariilor, apodictic, cu explicații minime, din când în când. Practic, școala transmite autoritar și explicit o moștenire culturală, instru-

mentalizând-o destul de evident și în sensul cultivării unor valori civice și morale, nu doar culturale și estetice. Lipsește esențialul pentru ca dimensiunea formativă a demersului educativ să devină reală sau măcar posibilă: apelul la argument, prin urmare un discurs didactic modern care să valorizeze reflecția. De altfel, tradiția, specificul etnic, patriotismul, sunt te-

me centrale în structurarea programelor și manualelor la gimnaziu, nu ceea ce este specific literaturii. La liceu, se schimbă accentele, dar și din selecția textelor, și din felul în care este abordat domeniul transpare un interes programatic pentru formarea unei conștiințe naționale (cu accente xenofobe, uneori – „Doina” eminesciană apare în toate manualele la care am avut acces, de la primele la cele din perioada interbelică).

Or, tocmai în cazul unui scriitor înșelător de simplu, cum este Caragiale, comentariul care creează impresia că nu există alte posibile perspective și tentația adevărului categoric, inadecvate oricum în materie de receptare literară, pot produce surprize. Nu întâmplător opera caragialiană a generat chiar din epoca autorului nu doar interpretări variate, ci și dispute mai mult sau mai puțin aprinse pe diverse teme. În prim-plan s-a situat extraordinara lume a comediilor, care a cunoscut în timp o receptare critică spectaculoasă, dacă ne gândim la fundamentul ei clasicorealist. Manualele interbelice abordează, în limitele receptării deja consacrate, satira politicianismului, a superficialității și inculturii sau pseudoculturii, a „beției de cuvinte”, a for-

melor fără fond și câteva tipuri ca demagogul, naivul încornorat sau polițistul servil. În seria de manuale ale lui Gh. Nedioglu, Cetățeanul turmentat este „singurul personaj cinstit din întinsa galerie a eroilor lui Caragiale, care a contopit în acest tip, unul din aspectele moravurilor electorale cu caracterul alegătorului nostru, simbolizând în chip magistral masa inconstientă a celor ce așteaptă să li se dea de băut și să li se spună cu cine trebuie să voteze”². Un cititor contemporan mai poate accepta tipologia naivului încornorat, în ciuda evidentei ambiguități a lui Trahanache, un maestru al jocului politic într-o lume a măștilor, cum e văzut adesea azi, dar e greu de crezut că ideea unui cetățean onest, care abia așteaptă să fie cumpărat sau manipulat nu i se pare absurdă.

Ideea maioreșciană a cetățeanului onest din cunoscutul studiu despre comediile lui Caragiale (1885) este preluată în forme involuntar amuzante prin tonul moralizator și o viziune întunecat caricaturală a unei populații instinctuale, străine cu totul de treburile cetățenești. Aceeași viziune care frizează nonsensul apare și în alt manual: „Singur Cetățeanul turmentat e cinstit și are bun simț,

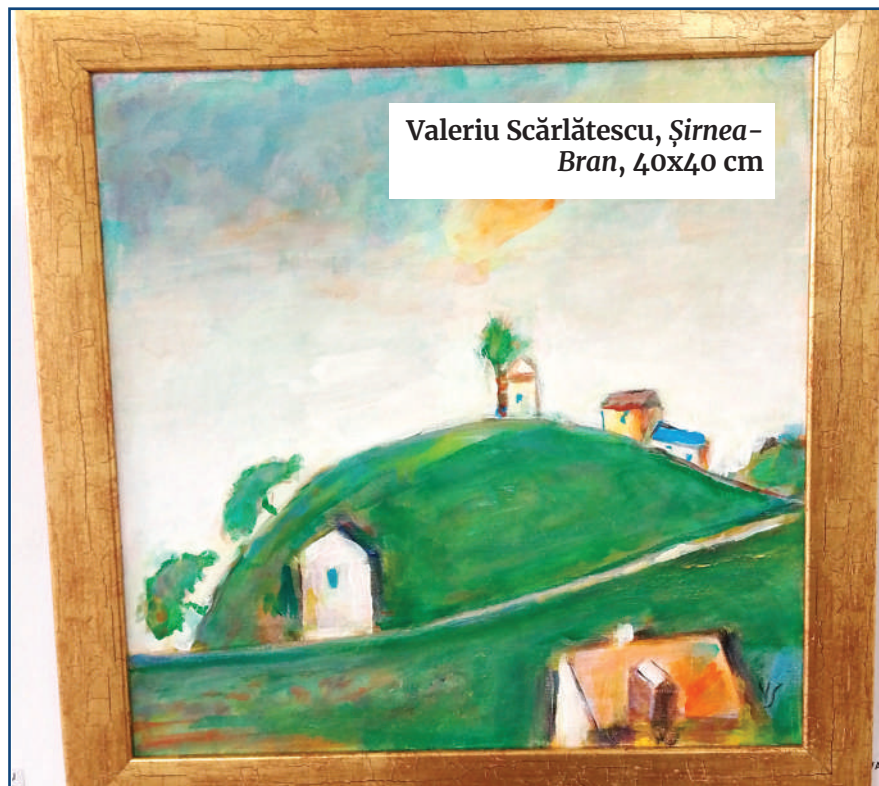
dar ce folos, că e veșnic abrutizat de alcoolul pe care i-l dă Cațavencu sau antagonistul lui Cațavencu.”³ Prin urmare, așa cinstit și cu bun-simț cum este, cetățeanul este nesmintit „abrutizat” de alcool, ca și cum cinstea și bunul-simț ar fi naturale, fără nicio legătură cu înțelegerea oamenilor și a fenomenelor, cu implicarea și discernământul. Cetățeanul turmentat este „bunul sălbatic” pe care civilizația l-a corupt. Să nu uităm că personajul nu reprezintă veritabila categorie socială lipsită de șanse în privința emancipării politice, fără drept de vot, ci un „apropriar”, fost poștaş, care știe să citească și-i cunoaște pe cei care au puterea. Încercarea de a găsi, totuși, un personaj pozitiv sau măcar aproape pozitiv în piesa lui Caragiale, riscând neverosimilul și contradicția, nu este, însă, fără sens. Universul comic și caricatural e o nucă tare pentru pedagogia fascinată de ideea perfecțiunii umane. O pedagogie discutabilă, prezentă în toate epocile, care mizează pe un entuziasm facil și pe mituri populare, nu pe gândirea critică. O pedagogie care uită adagiul clasic „ridendo castigat mores”. În manualele analizate, tonul ceremonios-autoritarist al discursului ține de un Weltanschauung în răspăr cu umorul. Dincolo de șabloanele tehnice ale procedeelelor comice, singura morală care se poate desprinde, în acest cadru, sună imperativ și are iz de amvon: „E o primejdie să fii socotit drept personaj caragialesc, să ai limbajul unui astfel de personaj. E o primejdie vie, deci trebuie să reacționezi, să te îndrepti, să te modifice”⁴.

De altfel, și astăzi Cetățeanul turmentat se bucură de clemență: ipostaza alegătorului dezamăgit are mare succes în școală și dincolo de ea. Fiecare epocă își proiectează experiențele și spiritul, cum e normal până la un punct, într-un imaginar cu alt background istoric, iar lectura de acest fel ne aduce aproape texte vechi, dar le conferă sensuri mai mult sau mai puțin adecvate. Cât de mare era experiență politică a cetățeanului care votează în 1883 ca să ne recunoaștem în el ca-ntr-o oglindă? Votul

Mihaela Ilie, *Siesta*, tehnică mixtă, 40x40 cm

ca procedură se instituie în 1831 prin intrarea în vigoare a Regulamentelor Organice, dar funcționează într-un sistem mai apropiat de al democrațiilor moderne abia peste vreo trei decenii (primele Adunări erau alese de un număr foarte restrâns de boieri). În plus, nici dezinteresul în raport cu viața politică nu pare o soluție viabilă. La intrarea în scenă (actul I, scena VII), Cetățeanul se recomandă prefectului și lui Zoe ca „apropiatar” și afirmă că îl cunoaște conu Zaharia de la 11 februarie (detronarea lui Al. I Cuza din 1866). Găsise biletul compromițător pe care i-l fură Cațavencu pe stradă, când se întorcea de la întrunirea politică (pomenită în biletul compromițător: Tipătescu îi cere un rendez-vous femeii tocmai pentru că Trahanache era plecat la întrunire). Cine participă la o asemenea adunare organizată de șeful județean al partidului aflat la guvernare? Un cetățean total dezamăgit și indiferent, din dezamăgire, la viața politi-

Valeriu Scărlătescu, *Șirnea-Bran*, 40x40 cm

că? Greu de crezut. Cetățeanul nu aparține nici categoriei opozanților, nici aceleia a indiferenților. Comică și

simbolică, insistența lui de a afla cu cine să voteze din gura celor puternici creează un personaj ambiguu, poate cel mai ambiguu din piesă. Este votul un tic, o manie, un act golit de sens ca tot mecanismul alegerilor câștigate garantat de partidul aflat la guvernare – cum s-a și întâmplat în 1883 – ? Sau e un mod de a căuta vecinătatea puterii, iluzia ei, mai mult sau mai puțin conștient? Replica citată de mulți comentatori ca expresie a dezamăgirii – „Eu nu poftesc pe nimeni, dacă e vorba de poftă...” trebuie pusă în acest context: eu nu poftesc pe nimeni altcineva decât pe cel care va ieși învingător. De altfel, nu văd un mod mai bun de a goli de sens și această piesă a mecanismului democratic: fascinația puterii anulează civismul. În termenii clasici ai construcției situației sau personajului comic, Cetățeanul turmentat e perfect: „Râsul este un afect care provine din transformarea bruscă a unei așteptări încordate în nimic.”⁵

Ligia Bălaj-Popescu, *Superluna în port*, tehnică mixtă, 52x58 cm

NOTE

1. Gh. Nedioglu, „Istoria literaturii române pentru clasa VII a liceelor de băieți și fete”, Editura „Cartea Românească”, București, 1932.
2. Ibidem, p. 262.
3. Stella Burnea, Paul I. Papadopol, Ștefan Pop, „Carte de română (Istoria literaturii românești. II) pentru clasa a VII-a liceală”, „Cultura Românească”, București, 1929-1930, p. 272.
4. Ibidem, p. 273.
5. Immanuel Kant, „Critica facultății de judecare”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p. 227.

GHINIONUL

Bedros Horasangian

Îi mergea prost.

Dar el era încrezător că o să fie bine. De ce să nu fie bine? Ai toate motivele să nu fie așa. El mereu are fel de semne rău prevestitoare. Cum să nu fi dat peste cap? Și dacă nu te dai peste cap, ce?

Ion Popescu.

Lumea îi spunea Ionică.

Alții îi spun Ionel.

Ionuț, doar mama, săraca.

Mereu îl sună de pe fix pe mobil, de când cu telefoanele astea, ehe, poate lumea să comunice. Că de ce nu vine el, Ionuț, mai des pe la ea, la Berca, județul Buzău. Ba mai scrie și scrisori, se vede că e de modă veche. Tata n-a murit, dar bea prea mult. Uff, și cu băutura asta, abia i-au scos limba din gât ultima dată. Altfel, om gospodar, mai suduie când nu trebuie, dar un munte de om. Voinici sunt toți ai lui din familie. Românii? Un popor de oameni zdraveni. A început și el să meargă la o sală de fitness. Mama scrie cu pixul. N-are multă carte, doar liceul, dar scrie, are un scris frumos, ordonat, s-a măritat de tânără, muncește de la 16 ani, acum lucrează doar la primărie. Cu un soț șofer, se descurcă. De ce să nu scrie, nu e atât de bătrână, pe cum s-ar zice, dar la țară la ei e mai altfel decât la oraș.

Dacă nu scrie, dă telefon. La ei în sat au unii și telefon, și fax, și antenă parabolică pentru satelit, ba la Primărie au și internet.

O să pună și la școală. Comună bogată, zonă petrolieră, vulcani noroioși la doi pași, Piclele Mici, drumul e bun, a fost și Elena Udrea, vii, dealuri și livezi, mai vin și turiști, țuica e de prună la ei, păi ce, păi nu-i bine?

Ei și, da, el e de la țară, și ce dacă?

Cine nu e de la țară? Mare scofală să fii de la țară. Dacă nu ești, atunci oi fi ungar. Sau țigan. Șiăștia pot să fie de la țară. Mediu rural, părinți țărani. Acum le zice altfel. Fermier, ce mai e și asta? Adică născut, crescut și trăit la sat, cum ar veni, și nu la oraș. Buletii-

nul nu spune mare lucru. Locul și anul nașterii, numele și prenumele, adresa exactă și data eliberării. Acum au unii toții card de identitate. Fără cod numeric nu mai faci nimic. Și chestie d-aia pentru vot. Carte de alegător. Nimeni nu știe pe unde s-o țină. Bani aruncați în vânt. Ca și parcul din capătul satului. Se adună trei babe ca să mănânce semințe. Pe bani europeni. Una n-are bărbat, alta dinți. Și rîd de se prăpădesc. Primarul a promis că poate s-o face și un bazin de înot. Actele astea noi sunt valabile pe atâția ani că te plictisești să mai și trăiești.

La sat e mai altfel decât la oraș. Sau era. Nu mai e nevoie nici de pașaport de când cu Uniunea Europeană. Adică să n-ai apă curentă în casă, privata e în fundul curții – fratele cel mare când era el mic a zgâriat cu un cui un WC mare care mai există și azi când merge pe la părinții rămași acasă. De fondurile europene s-a auzit și pe la ei, dar cum dracu să pui mâna pe ele. Tot ăia de la Buzău și București se descurcă mai bine și le descurcă mai tare până le încurcă rău.

Mai zi ceva?

Adică el, Ion Popescu unde e?

N-are încă o casă a lui. Dar are colțul lui, pat, dulap, masă, scaun, cuier, un televizor mic. Stă cu chirie. În funcție de venituri, mai în centru, mai la margine de Ploiești, depinde cum e cererea și oferta.

Viața în capitalism e alta decât în socialism.

El, Ion Popescu, nu a apucat decât capitalismul. La revoluție, când tata lu aia blondă cu picioare lungi, care a sudat porțile de la Uzinele 1 Mai să nu se ducă lumea la răscoală el, avea doar 5 ani. Au trecut anii, dar tot superstițios a rămas. Să-ți treacă pisca neagră prin față sau să-ți bată, un ochi, e de rău. Îi plăcea să se joace prin ogradă cu păsările, aveau și porc, iar tușa Nicolina, sora mamei de-i venea și nașă, avea și un cal, două vaci și niște oi. Responsabilă de alimentară.

Ehe, nu era de colo. Dincolo. Dar și ei aveau un gard de tablă zincată, nu

se știe de unde adusă de unchiul Vasile. Tata lui Ion Popescu a dat pe el zece saci de ciment. Și apoi era foarte mândru de gardul lui din tablă de doi milimetri. Marfă serioasă, împrejmuire de cetate, ce mai, nu puteai să-l îndoi nici cu ciocanul. Odată, când s-au îmbătat bărbații la un chef au făcut încercare, concurs. Care poate să răzbată tablă. Tare de tot concursul, veselie mare. Se auzea în tot satul zgomotul și bubuiturile când dădeau cu ciocanul. Râdeau de nu mai puteau. Și câinii după ei, lătrau de mama focului. Hăr-mălaie mare. Gardul, nimic, tabla a rezistat. S-a auzit isprava asta de pomina în tot județul, nu doar în comuna lor. Șoferii și tractoriștii duc vorba iute, nu doar muierile.

Asta e. Când a venit milițianul Pandelescu Victor, zis Cercel, să cerceteze ce s-a întâmplat s-a lăsat cu un avertisment. Și bodogăneală. Și atât. Și evident că a fost omenit și el, și s-a lasat cu ceva băutura.

Cine-i om, om o să moară, oamenii nu sunt răi pe la noi.

Săracu' popa Stamate. A murit cu zile, Dumnezeu să-l odihnească.

Nu era chiar rău la țară. Trăiau și ei. Și el, Ion Popescu pe lângă ei. Profesionala a făcut-o la Ploiești, liceul l-a terminat tot acolo. Sfinții Petru și Pavel, așa a fost și i-a rămas numele. La Petrol și Gaze n-a intrat că nu prea le avea pe astea cu matematica. De unde matematică dacă ai crescut la țară, și meditator, draci, laci, nu-și mai bate acum capul. Are un serviciu bun, la cadastru. Când se uită pe fereastră vede un salcâm mare. Aveau și ei unul în spatele casei. În față, regina nopții și crizanteme. Bujori, allele lângă gardul de la stradă. Culori. E frumos primăvara pe la ei. Chiar dacă mă-sa a vrut să-l dea la Breaza. Școală cu dichis. De viitor pentru absolvenți. L-au respins la vizita medicală. Poate era bine, poate nu, nu știe nimeni cum vine socoteala cu binele sau răul. Anii trec, el e încă neînsurat. Stă cu chirie. Mare, dar are unde să doarmă. Și acces la baie și

bucătărie. Doamna Elisabeta mai are o cameră de închiriat. E curat, nimic de zis. Stă la etajul unu, e bine, pentru că blocul din Strada Patrice Lumumba este fără lift. Dar are televizor. Mic, dar are. Color.

El e mulțumit, așa, în general. Dar prea multe semne rele.

La oraș ai doar salariu și atât.

Vrei ca viața ta să fie frumoasă. Meri înfloriți peste tot. Și casa plină de bucurii. Ai reușit să înscrii copilul la gradiniță. E foarte simplu să te bucuri din orice. Să te bucuri de o zi cu soare, să zicem, de câteva frunze îngălbenite căzute pe capota unui automobil (dacă e toamnă) de un boboc detrandafir rămas prin minune netăiat pe un boschet de pe alea blocului unde locuiești (dacă e primăvară) și nu s-a oprit livrarea gazelor. Sau dacă vreți, așa, doar ca exemplu, de zâmbetul neașteptat-complice al unei tinere pe care ai surprins-o cum își aranjează pantalonii pe talie. Știți mișcarea, hop-țop, foarte rapid, stânga-dreapta și gata, păi nu e de zâmbit?

Și ea să dea din umeri și să zică, „Mă iertați, ce era să fac, am slăbit...”

Ai putea să descoperi într-o bună dimineață că îți este indiferent cine câștigă alegerile în Statele Unite, Ronald Reagan sau Obama. Nu mă puneți imediat la punct că Reagan e deja decedat și pe candidatul nu știu care al nu știu cărui partid din USA îl cheamă nu știu cum. Și că Donald Trump bombardează la Bagdad și-l face arșcie pe nu știu care general iranian. Detaliile și realitatea *intrinsecă* – hm, nu ne place cuvântul îl schimbăm! – nu au nici-o importanță. Am avea un milion de motive ca să ne bucurăm de fiecare zi, oră, minut, secundă. Dacă mâncăm ecologic și *Bio*, fără sare, fără exces de dulciuri și paste făinoase, dacă respectăm piramida lui Atkins și terapia antistres a lui Messi – *Alergi și dai gol!* – totul ar putea fi minunat. Nu mai înșir o lungă, variată și infinită listă de motive, pretexte și posibile întâmplări-imagini-sunete care ar putea să ne îmbunătățească viața. Adică să o facă mai frumoasă sau cum vreți dumneavoastră s-o numiți.

Ideea ar fi nu doar să trăim bine, ci și frumos.

Pe cât posibil.

E atât de greu?

Dar este așa ceva posibil?

Evident nu.

De ce?

O să mă explic. Și foarte pe scurt.

Cam așa gândea și Ion Popescu. Tâmpit nu e, lumea îl consideră cam moale. Lui nu-i pasă, nu vrea nimic, doar să trăiască.

Dar poți?

Cum să nu te enervezi la tot pasul.

Îți ies în cale fel de fel oameni.

Botoși.

Ăia de le plouă în gură fără mereu. Au mâncat toată viața lămâi. Se uită la tine de parcă ai fi tata lui Râmăru. Un criminal în serie pentru cei care nu citeau pe vremuri revista miliției. Acum apare despre el o carte în Anglia. Ce tare! Pe editoare o cheamă Ramona. *Wow, exciting*, să vadă și toți englezii că și românii nu se lasă mai prejos decât ei. Dacă tot suntem în Europa Unită să ne cunoștem mai bine tradițiile, valorile și oamenii de ispravă. Ca ăla din Caracal, toată lumea vorbește de el, de parcă ar fi făcut cine știe ce. Nenorocitul.

Păi nu?

Apoi dai peste scandalagii. Ion Popescu este un om liniștit. Ba mai joacă și la loto când e în bani. El nici măcar nu bea.

Și-l indispu și oamenii urâți.

Urâți, urâți de tot felul, ce mai. Te sui în autobuz și cobori în centru stația de lângă restaurantul *Berbec* și ce auzi prin mașină te iei cu mâinile de cap. Numai măscări. Îți strică ziua de dimineață. Și nu sunt nici măcar suporterii de la *Petrolul*.

Sau ți se pot întâmpla treburi ciudate. Ești obligat să ai parte de situații neobișnuite.

Și asta pentru ce?

Dăm vina pe extraterestri sau OZN-uri? Ufologie se numește știința, sau ce-o fi, care se ocupă ce chestii din astea mai tra-la-la.

Ca să fii nemulțumit, uite așa, parcă se mobilizează toată lumea. Să-ți faci în ciudă, na, de ce să fii tu vesel și bine dispus și ei nu.

Și nu nu din cauza băuturii.

Să nu te bucuri de nimic și de nimeni. Mai este asta viață? Evident nu!

Ion Popescu suportă toate astea din ce în ce mai greu. Dar nici nu poate accepta ca alții să decidă cum vrea el să trăiască.

E treaba lui. E clar?

Dacă nu e, ar putea fi.

E nemulțumit când el ar vrea mereu să fie un om bucuros și vesel.

Dar îți iese în cale.

O pisică neagră.

Un pitic obraznic care mai și scuipă pe deasupra.

Un cerșetor agresiv care te omoară cu zile că are mama la spital și copiii n-au ce să mănânce. Te dai jos din mașină, dar ți-a stricat ziua.

Nu se mai poate trăi așa.

Ion Popescu este pe zi ce trece mai revoltat și nefericit. El nu vrea să fie așa, dar nu mai e vesel și bucuros de viață cum era. Până și iubita lui Gabriela, casierică la CORA, l-a lăsat că nu mai suportă poveștile astea ale lui. Altfel îi plăcea de Ion Popescu. Urmau să meargă împreună să vadă vulcanii noroiși de la Piclele și conacul Bellu de la Urlați. Ea era din Urlați nu fusese niciodată la vulcanii noroiși, el, Ion Popescu nu apucase să vadă conacul. Dar se plăceau. Și n-a fost să mai fie.

Cum așa?

Uite așa. Nu s-au mai văzut de când el a devenit ca și ceilalți.

Veșnic nemulțumit și nefericit.

Ai toate motivele. Un grup de elevi fac bancuri și glume proaste, un june lățos pute îngrozitor a parfum, deodorant și usturoi, două cucoane vorbesc în neștire la telefoane mobile,

„Fato, tu unde ești? Eu sunt în autobuz... Cobor la Bulevard... Nu se aude bine? Bine, te sun cum cobor, pupici!”

Ai motive să ieși din casă? Ce motive să ai ca să mai ieși din casă dacă ai atâtea motive ca orice individ ieșit în cale îți taie chef de viață și bucuria de a trăi. Nu ar prea fi.

Și nu au mai ieșit în oraș.

Și n-a mai ieșit și gata.

Și nimeni nu mai știe ce s-a întâmplat cu el.

Asta e. Ghinion.

Ion Popescu.

Ploiești.

România.

MINERUL DISPĂRUT

Constantin Abăluță

34. Stoichiță găliganu și alți vecini intrigati de polițaii care se interesează voalat de cei care fumează pipă. Ori de cei ce dețin pipe.

Stoichiță găliganu intră în curte, își reazemă bicicleta de gard în partea în care știe că va veni umbra. Se apropie de bine și-mi spune Bună ziua. Nu-i place să strige de la poartă ca alți mahalagii: Neața vecine! Ori Hai să trăiești nea Sandule! Când zboară prin cartier cu hârbul lui de bicicletă, tot așa, nu ți-ar răspunde la salut nici mort. „Păi cum, când ești pe roate tre să-ți vezi de drum că altfel ai pățit-o. Nu-i ca când stai la taclale, mai na-ți-o vere, mai las-o nenicule...” Lui Stoichiță îi mplac lucrurile clare și bine cumpănite. El vine la mine să m-ajute fiindcă stau pe scaunul lui Buni Zamora. El a făcut un legământ cu acest scaun și nu-l poate trăda doar pentru că și-a schimbat – involuntar – posesorul. „Păi după ce mi-au spart casa și mi-au furat totul, ce mă făceam fără scaunul lui nea Zamora” – așa rezumă găliganu *tărășenia* pe care a *legat-o* cu Buni. Și pe care se simte obligat s-o continue cu mine.

— Păi dacă nu veneam io vă îngropau frunzele astea...

Înarmat cu mătură, fâraș și un sac mare de plastic, Stoichiță strânge meticolos frunzele din curte. Inutil să-i spun că n-aș mai vrea să le strâng niciodată, să le las ca-n pădure. N-ar pricepe nimic. Întâi ar râde ca de-un lucru fără sens, dar apoi s-ar supăra. Așa că mai bine să le strângă. Între oameni nu poți să vrei ce vrei tu. Să fiu mulțumit că stau pe scaun. Buni, draguț!

Scociorând înspre uluca policlinicii, într-un loc în care probabil frunzele nu fuseseră strânse de ani buni, găliganul a găsit ceva și vine să mi-l arate. Rste un vechi carnet de pensionar al lui Zamora. Toate filele sunt sfâșiate în două și pe copertă poartă ștampila ANULAT. Cum o fi ajuns acolo, căci Buni nu arunca nimic?

O idee năstrușnică îmi vine în minte. Căpitanul Luciu nu m-o fi uitat de tot. În urma mea a făcut vreo percheziție și... Însă după câte știu, după o percheziție lucrurile se așează la locul lor. Mai ales după o percheziție făcută pe furis.

În fine, s-o lăsăm baltă. Stoichiță își vede mai departe de treabă. Începe să plouă fin și-o briză mișcă ramurile copacilor. Am șapcă pe cap așa că nu mă deranjează. Găliganul se duce, scoate din portbagaj o folie de plastic și acoperă cu ea hârbul pe două roate.

— Să nu prindă guturai.

Se hlizește la mine cu dinții lui rășchirați. Bicicleta e pentru el ca un copil. Toată ziua o unge, o vopsește. I-a pus câte-o oglindă retrovizoare pe fiecare braț al ghidonului. I-a îmbrăcat șeaua cu o bucată de blană. I-a împletit între spițe fâșii de hârtie colorată.

— Păi bicicleta asta o să mă îngroape! Bărbatul ciolinos îmi face cu ochiul ca de-o glumă bună. Schimb subiectul și-l întreb dacă nu vrea o cafea. „Nănânci calule ovăz” îmi

răspunde în timp ce prinde cu niște clame partea de jos a plasticului să n-o ia vântul.

Cum afară a început să plouă binișor îl invit în bucătărie.

Pun în ibric apă pentru două cafele. El stă într-un colț pe scaunul pe care sătea Buni. Buni nu-l invitase niciodată înăuntru așa că n-are de unde să știe pe ce scaun stătea. Cred că dacă ar bănuși s-ar scula iute și și-ar cere scuze. E în țărânoiuș de deșirat un amestec de șfială, încăpățănare și supușenie... Niciodată nu ești sigur pe reacția lui. Așa că e mai simplu să-l lași să se desfășoare în voie.

Și iată-l că se desfășoară. Dintr-un salt se duce și ridică în sus ibricul ce risca să dea peste răscoale. Așteaptă ca spuma să se retragă, apoi îl mai pune o dată pe foc.

— O dau în clocot de două ori... E mai faină așa...

E mai meticolos decât mine. Toarnă ușor în cele două cești și-și scoate din buzunar o țigară boțită... O îndreaptă rulând-o cu grijă între palmele pământii. Mișcările lui au ceva de ritual păgân. Fața și-a pierdut parcă orice expresie. Gândurile îi sunt duse departe. Buzele se mișcă încet dar nici un cuvânt nu răzbate. Pare că nu se mai află în această încăpăre.

Îmi sorb încet cafeaua ca să nu-l deranjez. Palmele lui rulează încă, în același ritm lent, țigara. Ploaia bate în geamlăcul verandei. Mă gândesc la Farmazon, la Buni, la Pierre. Îmi pare că sunt bătrân de tot și-ar trebui să-mi rulez și eu o țigară. Îndelung, între palme, fără să îmi mai pese de nimic. Flacăra bruscă a brichetei mă ia prin surprindere. Odată cu primul fum de țigară, Stoichiță mă privește în ochi și-mi spune:

— N-am fumat niciodată pipă.

Nu înțeleg unde vrea să bată.

— N-am fumat niciodată pipă, i-am spus. Era îmbrăcat în civil dar mi-a vârât sub nas o legitimație. Poliția nu știu care. I-am arătat: uite-așa îmi rulez țigarile. Că le port prin buzunare și se mocoșesc.

— Când a fost asta? Îl întreb nedumerit. Chestia cu pipa mi se pare curioasă. Mai pe vară. Să tot fie două luni.

Va să zică, în timp ce eu și Pierre lipseam. Fumul țigării a umplut bucătăria. Mahorcă puturoasă, mai bine ar fi fumat pipă.

— A mai întreat și de alții? Eram curios să aflu dacă polițistul a mai făcut vreo investigație prin cartier.

— Nu știu și nici nu-mi pasă! Găliganul bate cu pumnul în masă. Se strâmbă și-și rânjește dinții amenințător. Pot să fumez și pipă da nu vreau! Așa i-am spus.

— Te-a mai întreat altceva?

— Nu, nea Sandule. Mai dă-l în mă-sa. Că s-a dus învârtindu-se. Nu era-n mințile lui: auzi cu ce se ocupă un polițist!!!

Nu era cazul să mai insist. N-avea nici o importanță dacă fusese căpitanul Luciu sau altcineva. Cât despre nebunia lui... hmm, mă-ndoiam.

Ascultam picăturile de ploaie răpăind în geamuri. Stoichiță devenise iar gânditor. Țigara i se apropia de sfârșit. Pe mușamaua roasă ceștile goale păreau două cratere părăsite.

DE LA IAȘI LA BUCUREȘTI. O CĂLĂTORIE CU TRENUL REGAL ȘI SIMBOLISTICA EI LA 1918

Dorin Stănescu

În ultimele două decenii a devenit o tradiție ca membri ai Casei Regale a României să întreprindă în luna decembrie, cu ocazia Zilei Naționale a României, o călătorie cu trenul regal, iar acest demers este o excelentă ocazie de diplomație publică și culturală prin care, simbolic, ni se reamintesc momente cruciale ale istoriei naționale și, desigur, rolul major pe care suveranii României, în special Ferdinand și Maria, l-au avut în făurirea și consolidarea statului român.

Și, evident, Ploieștiul s-a aflat alături de cei doi suverani ai țării noastre printr-o locuire unde trenul regal a staționat pentru a le oferi cetățenilor ocazia de a reflecta și a se conecta cu istoria locală și națională, iar acest fapt se datorează, mai ales, jertfelor aparte pe care orașul și locuitorii săi le-au făcut în anii Primului Război Mondial. Este suficient să amintim momentul noiembrie 1916, atunci când, prin incendierea infrastructurii petroliere – rafinării, sonde și conducte – ceea ce istoriografia occidentală recentă a numit cel mai mare act economic al războiului, România a făcut un sacrificiu enorm pentru împlinirea idealului național al Unirii. Părăsind acest excurs, care ne arată cumva de ce este necesar ca aceste călătorii ale trenului regal să continue în fiecare an de Ziua Națională a României, vom sublinia câteva elemente care împletesc istoria Casei Regale a României cu istoria căilor ferate și, desigur, cu momentul intrării triumfale în București devenit în acel neuitat an 1918, capitala României Întregite.

Marele Război, așa cum au numit contemporanii Primul Război Mon-

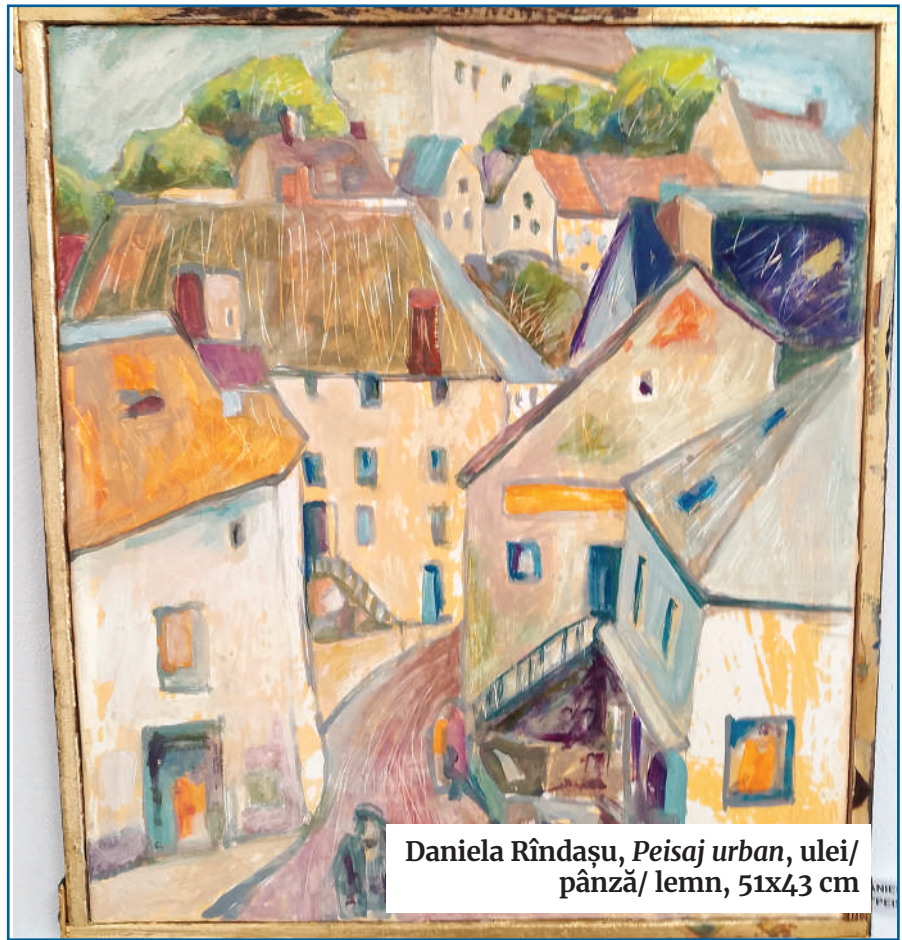

dial, a reprezentat o încercare colosală pentru rezistența noastră ca popor, ca stat și, în egală măsură, a fost o provocare pentru fiecare individ în a-și manifesta datoria civică de a lupta pentru țară și pentru idealurile naționale. După entuziasmul intrării în război și a înaintării în Transilvania, de la începutul lui septembrie 1916, pentru societatea românească a început dezastrul. Armata a fost înfrântă și nevoită să se retragă spre Moldova,

odată cu ea și o parte a populației a plecat în bejenie spre zona rămasă liberă din ceea ce fusese statul român. Pe 25 noiembrie 1916 regina Maria a plecat cu trenul spre Iași și, pentru că nu se găsea în locuință pentru ea, a trebuit vreme de două săptămâni să locuiască în același tren. Jurnalul său a înregistrat tragedia și debusolarea celui moment al retragerii în Moldova: *Am intrat în necunoscut. Unde mă duc? Pentru câtă vreme? Și de*

ce? Nimic nu e hotărât. Niciodată în viața mea n-am plecat așa în necunoscut... Anii 1916-1918, suferința lor, jertfele enorme ale românilor sunt binecunoscute astăzi. Încheierea războiului și prăbușirea dramatică a Puterilor Centrale au condus la o schimbare neașteptată a situației. România ieșea mai mare și mai puternică: Basarabia și Bucovina se alăturaseră patriei mamă, prin voința românilor din acele teritorii, iar Transilvania era în situația de a urma același traseu prin decizia din ziua de 1 Decembrie 1918. În acest context, revenirea suveranilor în Capitală a devenit o prioritate, iar pentru aceasta trenul regal a început să fie pregătit, făcându-se inclusiv verificări pe traseul de la Iași spre București pentru ca istorica revenire să fie una fără probleme. Doi ingineri ai CFR - Mircea Ottulescu și V. Stoika au fost trimiși în recunoaștere pentru a se vedea dacă este posibilă călătoria. Ei au ajuns doar până la Crivina, întrucât de aici se afla armata germană care se retrăgea spre Ploiești din direcțiile Buzău și București, iar linia era blocată. A fost nevoie de crearea unei comisii compuse din ofițeri francezi și români care, în baza acordului de armistițiu de la Compiègne, au cerut imperativ armatei germane să elibereze și să se retragă rapid de pe linia Mărășești-Buzău-Ploiești. Abia după ce acest lucru s-a întâmplat, a fost posibilă călătoria familiei regale. În dimineața zilei de 30 noiembrie (stil nou) 1918, la orele 10.15, Regele Ferdinand, Regina Maria și întreaga lor suită ajungeau în Gara orașului, iar atmosfera de acolo, după cum consemna presa timpului la Iași, era una aparte.

Iată ce scria ziarul de orientare conservatoare, *Evenimentul*: „încă de dimineață, cu toată ploaia ce un moment n-a încetat de a curge, un public numeros staționa pe străzi, așteptând trecerea Suveranilor pentru ca să-i aclame. În fața gării se adunase asemenea o lume imensă, care a

Daniela Rîndașu, *Peisaj urban*, ulei/pânză/lemn, 51x43 cm

primit pe Suveran cu urale, peronul gării asemenea era arhiplin. Doamnele din înalta societate ieșeau, autoritățile locale cum și un mare număr de cetățeni venise să ureze călătorie bună scumpilor și iubiților noștri Suverani. Maiestatea Lor luând loc în vagon. M. S. Regina a binevoit a conversa în franțuzește și englezește cu doamnele din societate. M. S Regina a spus: „Iubim mult Iașii, pentru că cu toții am suferit în acest oraș. La orele 10.30, trenul se pune în mișcare în uralele generale. Trenul regal e condus de d-nii ing. Periețeanu director general al căilor ferate și ing. Sfințescu, șeful serviciului tracțiunii.”

Plecarea trenului regal din Iași a simbolizat în mod evident terminarea războiului, iar călătoria aceasta care, pentru mulți a avut proporții epice, a însemnat începerea unei noi pagini a istoriei naționale, cea a României întregite, a României Marii Uniri.

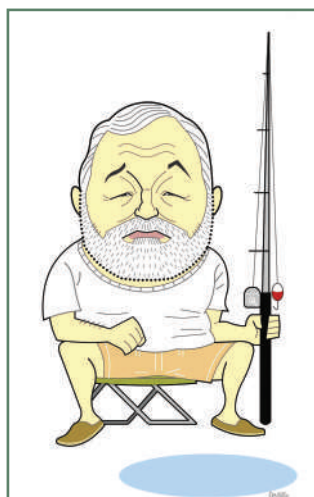
Parcursul trenului regal de la Iași la București a fost anevoios și marcat

de opriri dese, restricții de viteză cauzate de starea jalnică a infrastructurii feroviare uzate de operațiunile militare ale anilor 1916-1918. Conform planificării inițiale trenul a ajuns în Gara Regală de la Băneasa în dimineața zilei de 1 decembrie. În București urma o grandioasă ceremonie. Încheiem aceste rânduri lăsând-o pe Regina Maria să descrie starea sa de spirit:

Ne-am întors! Chiar ne-am întors, după doi ani lungi de exil. Mai mult, ne-am întors - de-abia îndrăznesc să pronunț cuvântul, dar tot trebuie spus, fiindcă orice ar urma, ziua de azi e adevărată - ne-am întors triumfători! O zi grandioasă, o zi extraordinară, amețitoare, de entuziasm nestăpânit. Era un sentiment minunat să fi din nou printre prieteni, și treptat, începeam să ne obișnuim cu bucuria. Încă mă simțeam mai familiară colindând spitalele, sau printre cei sărmani decât participând la banchete oficiale sau la recepții festive.

Jane Austen

Ernest Hemingway

Liviu Rebreanu

Anton Cehov

Omagiu marilor scriitori ai lumii

La Biblioteca „Nicolae Iorga” a fost vernisată expoziția graficianului italian Stefano Frassetto (curator, omul de cultură Bogdan-Lucian Stoicescu), parte din proiectul „Omagiu

marilor scriitori ai lumii”, în prezența inițiatorului acestui proiect, cunoscutul artist Nicolae Ioniță.

Proiectul, aflat sub egida Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și inaugurat simultan pe data de 15 noiembrie a.c. în peste 60 de instituții de cultură și educație din spațiul româ-

nesc din țară (biblioteci județene, municipale, școli, case de cultură) și din străinătate (Casa de Cultură din Getafe, Universitatea Rovira i Virgili, din Tarragona, Spania), reunește lucrări semnate de peste 200 de graficieni din întreaga lume, cu o importantă focalizare asupra spiritului românesc.

Cenaclul Atitudini

Pe 4 noiembrie a.c. a avut loc cea de-a XIV-a întâlnire a cenaclului „Atitudini”, la care au participat Dan Ioan Istrate, Adriana Georgescu, Maria Ionescu, Isabela Luca, Laurențiu Cristea, Teodora Gheorghe, Vlad Enescu, Așer Negoii, Diana Dumitrache, Ariana Monica Bădicioiu, Dragan Olariu și doi invitați speciali: Liubița Raichici (dr. în filologie, traducător) și Gabriel Comanroni (regizor).

La începutul întâlnirii s-au oferit volume de versuri ale lui Costinel Petrache, datorite de poet cu ocazia aniversării unui an de la reînființarea cenaclului. Ulterior, au fost recitate trei poezii („Foc de tabără”, „Conținut” și „Iulie”) din volumul *Ai vreme să vorbim?* de Ana-Maria Păunescu.

După încălzirea din frigul de noiembrie cu cele trei poezii, participanții noi (Dragan Olariu

și Teodora Gheorghe), dar și invitații speciali au avut ocazia de a se prezenta.

Continuând întâlnirea, Așer Negoii le-a prezentat tinerilor evoluția stilurilor poetice. În cadrul rubricii „Cea mai recentă creație”, doamna Raichici a spart gheața, deschizând drumul pentru ceilalți membrii: Dragan, Maria, Așer, Diana și Isabela.

La rubrica specială, domnul Comanroni a dezvăluit taine ale

poeziei, vorbind despre felul în care aceasta trebuie recitată, în primul rând de autori, astfel atitudiniștii aflând că prin voce se pot transmite emoții, apoi recomandându-se câțiva autori contemporani. „Rubrica specială” s-a încheiat cu prezentarea a două videopoeme.

La finalul întâlnirii, doamna Raichici a recitat un poem făurit în cadrul întâlnirii, special pentru tinerii luminoși participanți.

Voci din Câmpiile Elizee

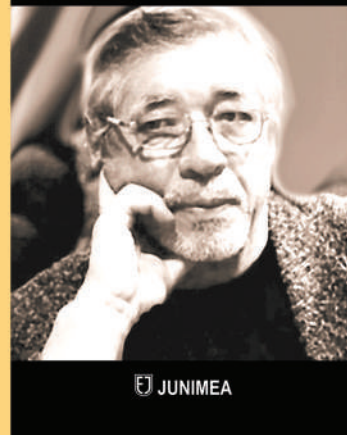
(Editura Junimea, Iași, 2023)

„Ca autor, interlocutor, primul interviu l-am publicat pe când eram student la jurnalism și filologie, la început de iunie 1970”, declară Leo Butnaru în deschiderea celei de-a doua ediții a volumului său de interviuri, ce cuprinde personalități „de pe ambele maluri ale Prutului”, care au ales Câmpiile Elizee; răspund, printre alții: Ioan Alexandru, Petre Anghel, Alexandru Balaci, Cezar Baltag, Aureliu Busuioc, Ma-

tei Călinescu, Petru Cărare, Mircea Ciobanu, Barbu Cioculescu, Gheorghe Crăciun, Paul Goma, Ion Horea, Vasile Levițchi, Emil Loteanu, Ioan Mânăscuță, Ion Miloș, Marin Mincu, Fănuș Neagu, Mircea Nedelciu, Octavian Paler, Dumitru Radu Popescu, Sorin Preda, Adam Puslojić, Ioanid Romanescu, Serafim Saka, Mircea Sântimbreanu, Eugen Simion, Marin Sorescu, Petre Stoica, Gheorghe Tomozei, Barbu Cioculescu, Mircea Tomuș, Marius Tupan, George Țărnea, Laurențiu Ulici, Vasile Vasilache, Dimitrie Vatamaniuc, Nicolae Vieru, Gheorghe Vodă.

Leo BUTNARU

Voci din
Câmpiile Elizee

JUNIMEA

„Julia Hasdeu”

Ediția XXI a Concursului de poezie „Julia Hasdeu” organizat de Casa de Cultură „I. L. Caragiale” și-a desemnat câștigătorii: Premiul I: Cioagă Darius Augustin (Liceul Tehnologic Bustuchin, Gorj), premiul II: Copăceanu Teodora-Claudia (Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” Ploiești), premiul III: Tudor Ivan (Colegiul Național „Mihai Viteazul”,

București). Juriul, alcătuit din prof. de limba și literatura română Geanina Pavel & Liliana Stoiculescu, sub conducerea lui Marian Dragomir, a decernat Marele Premiu lui Mitru Andrei Mihai (Colegiul Național Militar „Tudor Vladimirescu”, Craiova), din a cărui creație transcriem rimele „Sclipiri de dor”: „Se împletesc în zare mii de umbre/ Ce stau pitite să-și aștearnă trupul/ Plutind agale, îndrăznesc să umple/ Cu vraja lor și ce-

rul și pământul.// Se-îndură Lucifer să-înalțe/ Frumosul dans, de dor mistuitor,/ Iar stelele, viclene, stau să înhațe/ Sclipiri de dor și de amor.// Zăresc pierind o palidă văpaie/ Purtând mistuitor un ultim zbor/ O stea ce ieri ardea cu vâlvătaie/ Iubind sclipiri de dor și de amor.// E-o liniste bizară... cu lumină lină/ Apun cirezile în cer/ Luceferi dorm pe bolta cristalină/ E noaptea noastră plină de mister”.

Despre lentoare, în viziunea unui frumos colocviu de la Iași

Diana Rînciog

Anul trecut, în perioada 20-21 mai, a avut loc la Iași un colocviu internațional, aflat la a XXVI-a ediție, cu o temă provocatoare: lentoarea. Volumul este realizat în condiții grafice deosebite, la editura Junimea (remarcăm cu plăcere și coperta reușită, cu desene extrem de sugestive); el cuprinde 38 de contribuții ale participanților din țară și străinătate, textele fiind reunite de către Felicia Dumas de la Universitatea „Al. I. Cuza”. De precizat că acest demers a beneficiat și de sprijinul Agenției Universitare a Francofoniei din Europa Centrală și Orientală.

În cele aproape 500 de pagini ale cărții sunt prezente articole investigând tema lentorii în literatură, lingvistică, didactică, antropologie. Din cuvântul înainte, semnat de

către Felicia Dumas, aflăm că textele cuprinse în volum „analizează lentori, ritmuri estetice și literare, dar și lentori manifestate în antropologie și lingvistică, la nivelul limbii, al discursului, al spațiului, sau chiar al unui mod de a trăi, impregnat de gustul duratei.”

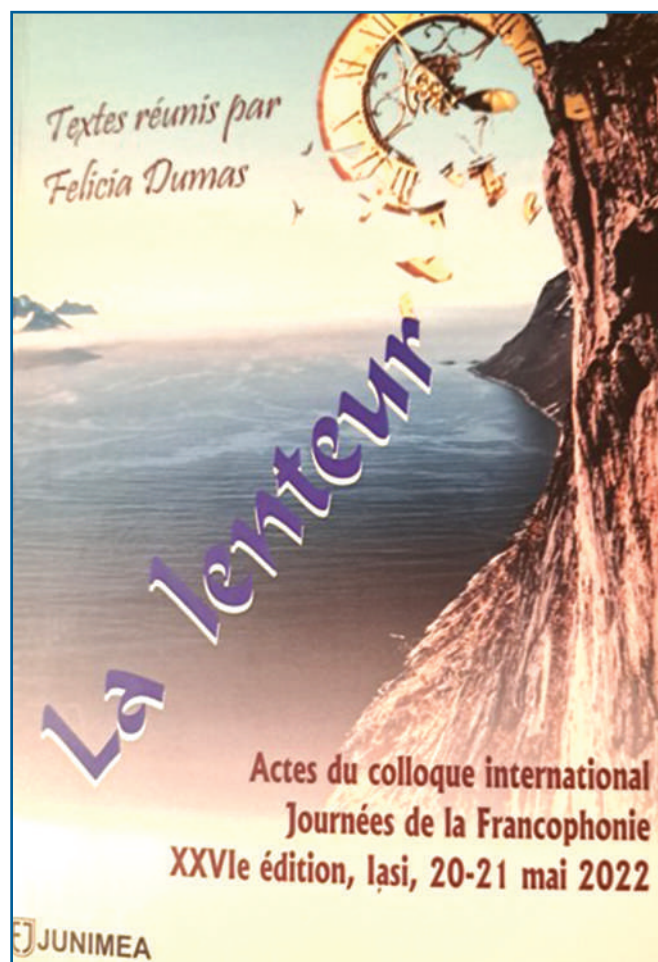
Autorii textelor din acest volum sunt cercetători de renume din lumea francofonă ori tineri doctoranzi din țări precum Elveția, Belgia, Grecia, Maroc, Tunisia, Portugalia, Irak, dar și profesori de la universități din România (București, Iași, Craiova, Cluj, Ploiești, Brașov, Galați). Așadar, afirmă Felicia Dumas în deschiderea volumului, „într-o epocă în care se vorbește despre lectura rapidă sau pe diagonală, pentru a câștiga timp sau a-l umple în viteză, volumul de față se constituie într-o invitație de a se grăbi încet, pentru a descoperi treptat reflecțiile celorlalți

asupra savorilor unei asemenea filozofii de viață, filtrată prin diverse percepții francofone.”

La rândul său, Simona Modreanu, profesoară a aceleiași universități-gazdă, alege un citat semnificativ din Milan Kundera, *La lenteur*, ca premisă a colocviului: „A imprima formă duratei înseamnă deopotrivă exigența frumuseții și a memoriei”. Se pune accentul pe ideea de degustare, de lentoare și plăcere, în deplin acord cu un îndemn al lui Paul Valéry: „Nu grăbi acest act tandru, plăcerea de a fi și de a nu fi...”

Din prima secțiune a volumului, dedicată literaturii, menționăm majoritatea titlurilor: *Reconstrucția sinelui, un exercițiu de lentoare* (Eleni Tatsopoulou, Grecia); *Lentoarea la Henri Bosco. Practica repetiției* (Farah Zäiem, Tunisia); *Analepsa; amintirile puse în slujba istoriei; pentru o literatură slow* (Zaid Khaldoun Abdoun, Irak); *Poate: între literatură și moarte, lentoarea unei linii de pauză* (Simona Modreanu, Iași, aluzie la grafia cuvântului *peut-être*, scris cu o cratimă); *Pauze descriptive și efect de încetinire a povestirii în romanul Creație de Émile Zola* (Liliana Anghel, București), *Cerneală simpatică și Chevreuse de Patrick Modiano sau lentoarea memoriei* (Elena-Brândușa Steiciuc, Suceava); *Literatură și ecologie la Romain Gary sau urgența de a scrie pentru timpul îndelungat* (Larisa Botnari, București); *Laboratorul creației lui Gustave Flaubert, o expresie a lentorii, a răbdării pentru munca de artizan* (Diana Rînciog, Ploiești); *A scrie, a rătăci, a privi – moduri de a traduce lentoarea în epoca romantică* (Liliana Foșalău); *Lente plimbări existențiale în Bouvard și Pécuchet de Gustave Flaubert* (Diana Gradu, Iași); *Iubirea cu încetinitorul: flori și amăgiri în idila secolului al XII-lea* (Brîndușa Grigoriu, Iași), *Fațete ale lenevirii la Proust* (Maria Tronea); *Ritmuri ale lecturii publice la festivalurile literare francofone* (Andra Nica, Iași); *Călători prin Bruges* (Elena Simina Bădărău, Iași); *Eugène Ionesco și filozofia lentorii* (Maria-Luisa Țuculeanu, Iași); *Lentoarea privirii și pierderea sa în prezent* (Antonia Muraru, Cluj-Napoca); *Lentoarea, un ritm învecinat cu eternitatea* (Emilia Dolcu, Iași); *Demersul teoretic ca reflecție lentă asupra literaturii* (Iulian-Emil Coțofană, Iași); *Înainte să uit – lentoarea doiliului* (Ana-Mădălina Simiuc, Iași); *Discursul literar hibrid – formă de lentoare în romanul postmodern. Precipitarea narațiunii versus lentoarea eseului în romanele lui Éric-Emmanuel Schmitt* (Marilena Banu, Iași); *Pauze comentative. Sau cum să încetinești povestirea în romanul lui Denis Diderot, Jacques Fatalistul și stăpânul său* (Ana-Elena Costandache, Galați); *Derivați sufixali în -er, -iser și -isation: ce ritm, ce vitalitate?* (Mihaela Lupu, Iași); *Răbdarea creștinească și percepția timpului în lentoare. O analiză discursivă.* (Felicia, Dumas, Iași); *Lentoare și perseverență în dezvoltarea lexicografiei bilingve a glosarelor în format electronic* (Maria-Alexandra Fercal, Iași); *Valori etice ale conceptului de oraș lent* (Marius-Octavian Munteanu, Galați).

Fără îndoială, o asemenea temă este o bună ocazie de a medita la resorturile ce fac lumea noastră să meargă

înainte sau, dimpotrivă, să încremenească în momentele de criză (pandemia de COVID 19, războaiele recente, din Ucraina și Israel).

Unul dintre verbele des întâlnite în articolele din volum este verbul *flâner* (a rătăci fără țintă, a pregrina), sugestiv pentru ideea de vulnerabilitate a ființei umane, fapt ce ne îndeamnă la reflecție, la oprirea din acest ritm în goana fiecărei zile: „A peregrina înseamnă a conștientiza fragilitatea lumii, a vieții, ceea ce trebuie pus în legătură cu poetica ruinelor promovată de Romanticism, în relație indubitabilă cu timpul, acest veșnic dușman.”

În ceea ce mă privește, am încercat să văd acest concept al lentorii prin prisma corespondenței lui Flaubert, un adevărat laborator al creației scriitorului francez. Este o lentoare cultivată, o minuțiozitate de artizan în realizarea fiecărui detaliu, cizelând o singură frază de mai multe ori, muncind în medie cinci ani la un roman. Aceeași grijă pentru detaliu este valabilă și pentru Zola, în descrierile lui, făcute cu „o sensibilitate picturală”.

Așadar, lentoarea poate deveni sinonimă cu aspirația la perfecțiune estetică, dând iluzia stăpânirii clipei, anulării condiției noastre efemere... Frumoasă utopie a literaturii, a artei, în general, o filozofie a existenței pe care autorii ce semnează în prezentul volum s-au străduit să o illustreze, fiecare, prin exemple din opere, prin analize lingvistice. Prin urmare, în acest secol al vitezei, ajungem să ne întrebăm și noi, precum Milan Kundera, „unde sunt călătorii de altădată...”

Din fanfare funerare...

La 13 decembrie 2023 se împlinesc 40 de ani de la trecerea poetului; anunțurile funerare publicate în intervalul 14-19 decembrie 1983 în *România liberă* alcătuiesc un portret al scriitorului deplâns de o societate ce viețuia în dictatură, așa cum era cea din România lui 1983.

ciații semnificative pentru literatura momentului. Expresivități aparte, contexte speciale, cu emoții pozitive și negative, alcătuiesc o lectură a personalității poetului și a felului în care în primul rând lumea literară, culturală, se raportează la subita dispariție a lui Nichita Stănescu – dar și, în general, la opera sa.

Luiza Cristescu, Valeriu Matache, cel cărui Nichita Stănescu îi dedicase poezia „Plautilla”, ultima poezie antumă (publicată la 9 decembrie 1983), despre o monedă rară, a unei împărătese romane.

Anunțurile din 15 decembrie 1983 sunt cele mai numeroase.

Asociația Scriitorilor din Bucu-

Cele aproximativ 30 de anunțuri, semnate în nume propriu sau de diferite instituții literare (culturale), acoperă o parte semnificativă a societății: își exprimă regretul, în această rubrică, Asociația Scriitorilor din București, Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București, revista *România literară*, alte asociații culturale, grupuri de scriitori, artiști, medici, ingineri – prieteni și apropiați. Sunt exprimări nespecifice – revistele literare din întreaga țară vor dedica pagini și numere speciale poetului, instituțiile timpului vor organiza, în perioada următoare, manifestări diverse despre opera poetului, colocvii, mese rotunde.

Dincolo de emoția momentului, trebuie să avem în vedere o oarecare solemnitate a acestui privesghi public, manifestată prin suita de necrologuri ce sunt menite să facă recunoscute relația personală cu cel dispărut, dar și cea instituțională, poziționarea unor organisme și aso-

Nu în ultimul rând, întristătoare coincidență, dispariția în aceleași zile a lui Amza Pellea se alătură anunțurilor poetului, cu un text semnat Florin Piersic și familia.

Pentru colectivul redacției *România literară* (anunț publicat la 14 decembrie 1983), Nichita Stănescu este „neasemuitul poet”, recunoscut prin „generozitatea gesturilor sale” și prin „luminozitatea spiritului său civic”; un epitet „eminescologic” și perfect dictatorial (i.e. rezervat exclusiv dictatorului epocii) este pus în legătură nu cu opera poetică, ci cu personalitatea, empirică, a poetului – peste care „o lopată de țărână se depune”.

În schimb, colegii din Societatea de Numismatică (15 decembrie) aduc „un pios omagiu poetului și numismatului”, iar „îndurerarea lui Valeriu și a Mariei-Luiza” este un anunț personal (16 decembrie), semnat de soțul prozatoarei Maria-

rești stabilește și o periodizare a operei poetului, a cărui „activitate creatoare s-a limitat la doar două decenii” – o socoteală strâmbă, pentru cel ce a debutat în 1957 (în volum în 1961) – parte din „corola de lumini nemuritoare a literaturii române”, într-un delir verbal augmentat funerar, ce amestecă epoci, stiluri și personalități. Și locatarii blocului din Piața Amzei vorbesc de „unul dintre cei mai străluciți exponenți ai literaturii române din toate epocile”.

Dar poet în primul rând este Nichita Stănescu pentru tână generație, așa cum se citește dintr-un anunț semnat și de familiile Augustin Frățilă, Traian T. Coșovei, Aurelian Titu Dumitrescu, Ion Stratan, despre „dragoste și mister cosmic”.

La 19 decembrie rubrica de „Mica publicitate” înregistrează un ultim omagiu despre dispariția lui Nichita Stănescu, semnat de „cadrele didactice și studenții Facultății de Limba și literatura română”, „al că-

rui eminent student a fost". Nu doar opera, ci și viața este *de geniu* – cu același epitet de tip dictatorial, intens utilizat în epocă.

Peste doar câțiva ani, în 1989, centenarul morții lui Eminescu avea să ruleze din nou lexemele cultului personalității, în context funerar.

DORA soție, Tatiana mamă, Mariana soră, Cristina soră, înmărmurite de durerea anunță pierderea unicului **NICHITA** al lor.

COLECTIVUL redacției România literară își exprimă profunda durere pentru încetarea din viață a colegului lor, neasemuitul poet și prieten **NICHITA STĂNESCU**. Generozitatea gesturilor sale și luminizitatea spiritului său civic îl situau pe Nichita Stănescu în orizontul marilor valori și idealuri ale lumii noastre, configurate strălucit în opera sa. (13272)

ILEANA, Ancă, Tiberiu, consternați deplâng pierderea în miez de noapte de decembrie a celui care a fost și rămâne **NICHITA STĂNESCU**. (3507)

PROFUND îndurerăți, Tudor, Ioana și Ion Drăgănoiu, deplâng despărțirea de prietenul minunat care a fost **NICHITA STĂNESCU**. (13268)

14 decembrie 1983

ASOCIAȚIA SCRITORILOR din București, alături de toate instituțiile de cultură ale țării, își mărturisește durerea nemărginită pricinuită de dispariția din viață a marelui poet care a fost și va continua să fie **NICHITA STĂNESCU**. Pe cât i-a fost de limitată la doar două decenii activitatea creatoare, pe atât de nemăsurată în timp îl sunt și îl vor fi strălucirea și personalitatea operei semnate cu numele său. Cuvintele se vor dovedi totdeauna prea sărace pentru a cuprinde, pe dimensiuni exacte, surprinzătoare intrare în literatură a celui care avea să-și preschimbă numele în durată de istorie. Originalitatea operei sale poetice a depășit orice măsură de comparație cu valorile actuale autohtone și, deopotrivă, cu cele din lumea largă. Participând neobosit la viața culturală și obștească a țării, **NICHITA STĂNESCU** și-a sporit bogăția liricii personale cu obligația de a fi poet al Patriei sale și al Timpului său. Generații întregi de viitori poeți vor avea de învățat neîncetat din lecția superioară de poetică și de devotament cetățesc deslășurate de **NICHITA STĂNESCU**, pentru a face să crească permanent corola de lumini nemuritoare a literaturii române, acordul ei de netăgăduit cu destinația României. Stingeră din viață a lui **NICHITA STĂNESCU**, atât de nedreaptă și cutremurătoare pentru noi, constituie o pierdere grea și de neînlocuit. Adunarea de doilea va avea loc azi, joi, 15 decembrie 1983, ora 12, la Casa Scriitorilor din Calea Victoriei 115, unde defunctul se află după începând cu ora 9 dimineața. La ora 14, va avea loc înmormântarea la Cimitirul Bellu.

15 decembrie 1983

NE alăturăm familiei îndurerate și aducem un ultim omagiu marelui poet **NICHITA STĂNESCU**. Georgeta și Maria Sivu. (13299)

OLGUTA Jora, Dan Popovici și Boier Ștefanița, profund îndurerăți de moartea lui **NICHITA**, sint alături de Dora, Mariana și ceilalți membri ai familiei în aceste clipe de grea încercare. (13297)

COLEGII din Societatea Numismatică Română educ un pios omagiu poetului și numismatului care a fost **NICHITA STĂNESCU** plecat în neființă. Sincere condoleanțe familiei îndoliate. (3794)

PROFUND îndurerat și uluit de brutala dispariție a celui ce mi-a fost bun prieten și coleg de bancă la liceul Petru și Pavel din Ploiești, **NICHITA (NINI) STĂNESCU** va rămâne veșnic în sufletul meu, omul minunat, altruist-suflet ales de o mare valoare morală. Condoleanțe familiilor îndurerate. Mircea. (3761)

FAMILIA dr. Pârven Valeriu este alături de familia îndoliată prin pierderea ireparabilă a bunului prieten **NICHITA STĂNESCU**. (3763)

PRIETENII numismați, col. (r) Dogaru Ioan, col. dr. (r) Marcean Nicolae, inginer Tudorică Stancu, Inspector general MCI, Sărbănescu Nicolae, director Ungureanu Ion, dr. Donoșu Ion și Banu Viorel, educ un ultim omagiu poetului **NICHITA STĂNESCU**, plecat în neființă. Chipul drag va rămâne veșnic în inimile noastre. Sincere condoleanțe familiei îndurerate. (3743)

ANNA Hristea, Nina și Laurian Stănescu plâng dispariția fulgerătoare a omului și poetului **NICHITA STĂNESCU**. Sint alături de familia îndurerată. (3617)

MARINA Spales deplînge cu durere dispariția iubitului prieten **NICHITA**. (13294)

LOCATARII blocului din Piața Amzei 7—9 deplîng prematura dispariție a marelui poet **NICHITA STĂNESCU**, unui dintre cei mai strălucii exponenți ai literaturii române din toate timpurile, cel ce și-a petrecut în vecinătatea lor ultimii ani ai minunatei sale vieți creatoare. Alăturându-ne familiei îndoliate, împărtășim din adâncul inimii neîmpăcătă durere a tuturor celor ce au iubit omul, au admirat opera, au fost mindri că sint contemporanii lui **NICHITA STĂNESCU**. (13286)

15 decembrie 1983

CEI CARORA poetul **NICHITA STĂNESCU** le-a dăruit neprețuita lui prietenie într-o scurtă, tulburătoare trecere prin fiacără existență, cei care s-au luminat de la raza de viață și frumusețe, de dragoste și mister cosmic a Poeziei sale îl vor păstra o vie și recunoscătoare amintire. Familiile Constantin Crișan, Augustin Frățilă, Traian T. Coșovași, Aurelian Titu Dumitrescu, Ion Stratan, Constanța Iorga. (13286)

15 decembrie 1983

CU durere în suflet, Ileana și prof. dr. Stelorian Stănescu plîng dispariția prematură a poetului **NICHITA STĂNESCU** exemplu de generozitate și dăruire. (4028)

ANTOANETA Apostol cu soțul și Dan Anghelescu înmărmuriți de plecarea marelui și bunului **NICHITA STĂNESCU** sint alături de întreaga familie. (4033)

UN gând pios și neștearsă amintire pentru cel ce a fost unicul nostru **NICHITA STĂNESCU**. Familia Venera și Constantin Tărăță.

CU nemărginită durere Emil și Mircea Petrescu deplîng sîrșitul prematur al prietenului lor de o viață, **NICHITA STĂNESCU**.

UN ultim omagiu pentru cel care va rămâne mereu **NICHITA STĂNESCU**. Familia dr. Stănescu Bogdan, familia dr. Jambor Ioan.

FAMILIA pictor Botiș — Cluj deplîng dispariția prematură a poetului **NICHITA STĂNESCU** și este alături de tine Dora în aceste clipe grele. (13311)

PROFUND îndurerăți, Viorica, Radu și Ion deplîng dispariția dragului lor **NICHITA**. (13310)

FRATELUI meu și al nostru **NICHITA**, veșnică amintire. Sorin, Doina, Elena, Monica, Alina, Pereschiva. (13308)

DRAGULUI nostru, unicului **NICHITA**, îndurerarea lui Valeriu și a Mariei-Luiza. (13309)

16 decembrie 1983

AMZA PELLEA minunatul meu prieten și coleg a încălecat pe armăsarul negru al lui Mihai Viteazul și a pornit în ultimul, cel mai lung drum al vieții lui. Ne-a lăsat cu lacrimi înghețate pe obraz, cu inimile rănite, cu imensă tristețe că nimeni, niciodată, nicăieri, nu-l va putea înlocui. Florin Piersic și familia. (3984)

16 decembrie 1983

DAN Cucu educ un ultim omagiu la dispariția fostului său coleg poetului **NICHITA STĂNESCU**. (4235)

DRAGUL meu prieten **NICHITA** s-a aprins o lumină veșnică pentru literatura română. Vladimir Zamfirescu. (4284)

17 decembrie 1983

CADRELE didactice și studenții Facultății de Limba și Literatura Română educ un pios omagiu omului și poetului **NICHITA STĂNESCU**, cel care, prin viața și opera lui de geniu, a slujit fără asemănare creșterea limbii și a poeziei românești. Amintirea lui rămâne mereu vie în inimile profesorilor și studenților Facultății al cărui eminent student a fost. (009)

19 decembrie 1983

Exploatarea sării în fostul județ Săcuieni

Alexandru-Ionuț Cruceru

Distribuția inegală a resurselor de sare în teritoriu și importanța acesteia în industria casnică – grație funcției sale de conservare – și în menținerea sănătății oamenilor au făcut ca sarea să fie privită din antichitate până în zorii modernității ca o comoară. Ea a fost rațiunea multor războaie între grupurile sociale, popoare sau chiar imperii și cea care a susținut economii și dezvoltarea comerțului. Din fericire, natura a înzestrat arealul geografic cuprins între hotarele județului Săcuieni cu depozite extrem de bogate de sare. Se cuvin spuse câteva lucruri, așadar, cu privire la impactul acestei realități atât de frecvent ilustrate de documentele medievale. Primele exploatări vor fi fost la suprafața solului, fiind practicate în locurile unde aflorimentele de sare fuseseră aduse la lumină de eroziunea pluvială. Odată cu perfecționarea tehnicilor (prin exploatări de tip clopot) și descoperirea unor „sâmburi” mai consenți de zăcământ, operațiunea de extracție a sării a coborât în adâncime, luând naștere așa zisele băi sau ocne. Tot atunci, satele din zonele limitrofe începe să se specializeze în această ramură economică și căraușie. Nu întâmplător, o serie de așezări locale, precum Văleni, Sărari, Opăriți, Ghitioara, Teișani, încep să figureze începând cu secolul al XVI-lea în registrele vicesimale ale Brașovului (Socotelile comerciale ale Brașovului). Prima și cea mai veche exploatare atestată în arealul județului Săcuieni este cea de la Ghitioara – actualmente Vitioara de Sus – datând din anul 1557 și care o precede pe cea a ocnei Telega (1563) din județul vecin. Dat fiind că monopolul asupra resurselor era deținut de Domnie, aceasta putea hotărî, în situații excepționale, ca parte din venitul ocnelor să se acorde mănăstirilor sub formă de ajutor. Așa de pildă, după bătălia de pe Teleajen de la 26 mai 1653, contra lui Vasile Lupu, Domnitorul Matei Basarab miluia mănăstirea Căldărușani cu 300

de bulgări de sare de la ocna Ghitioara anual. Acest fenomen, ca și punctele de exploatare, vor căpăta mai multă amploare secolul următor. Mai mult decât atât, minele de sare vor pătrunde inclusiv în sfera intereselor unor mari boieri. Cel dintâi despre care avem știință că a intrat în posesia unei zone de exploatare în județul Săcuieni a fost vornicul Cernica. Acesta cumpără la 1608 satul Aluniș (din vecinătatea satelor actuale Vitioara de Sus-Predealu Sărari) împreună cu ocna și venitul acesteia în valoare de 3000 de aspri. Un alt boier important al Țării Românești care a căutat să se îmbogățească prin deschiderea unor noi exploatări de sare a fost Aga Matei Filipescu. Mărturie în acest sens servește documentul din 3 martie 1686 prin care acesta cumpără o parte din moșia Teișanilor, unde se spune: „Să aibă a ținea dumnealui Aga Matei Filipescul toată dijma de sare de la ocne ori unde s-ar face ocne pe moșia Teișanilor”. Deși nu au avut o existență prea îndelungată, aceste mine figurează totuși în harta Valahiei, publicată la Padova la 1700, printre elementele cu semnificație economică ale acestei țări. Toponimia consemnează faptul că ele ar fi funcționat în apropierea Văii lui Dragomir. În sfârșit, ultimul nume pe care suntem datori să-l amintim în contextul de față este cel al Spătarului Mihail Cantacuzino. Ca și Aga Matei Filipescu, acesta cumpără în anul 1686 părți din moșia Slănic în vederea deschiderii unor noi exploatări salifere. Decizia acestuia se va dovedi însă mai inspirată, grație bogăției incomparabil mai mari de zăcăminte din subteran. Prima exploatare de la Slănic a fost deschisă în anul 1688 pe Valea Verde, ca între anii 1686-1691 să fie deschise și exploatările cunoscute de la Baia Baciului. Exploatările de la Slănic vor trece în cele din urmă între „averile nemișcătoare” ale spitalului Colțea din dorința expresă a ctitorului filantrop, Spătarul Mihail Cantacuzino, de a le fi spre ajutor bolnavilor.

lungată, aceste mine figurează totuși în harta Valahiei, publicată la Padova la 1700, printre elementele cu semnificație economică ale acestei țări. Toponimia consemnează faptul că ele ar fi funcționat în apropierea Văii lui Dragomir. În sfârșit, ultimul nume pe care suntem datori să-l amintim în contextul de față este cel al Spătarului Mihail Cantacuzino. Ca și Aga Matei Filipescu, acesta cumpără în anul 1686 părți din moșia Slănic în vederea deschiderii unor noi exploatări salifere. Decizia acestuia se va dovedi însă mai inspirată, grație bogăției incomparabil mai mari de zăcăminte din subteran. Prima exploatare de la Slănic a fost deschisă în anul 1688 pe Valea Verde, ca între anii 1686-1691 să fie deschise și exploatările cunoscute de la Baia Baciului. Exploatările de la Slănic vor trece în cele din urmă între „averile nemișcătoare” ale spitalului Colțea din dorința expresă a ctitorului filantrop, Spătarul Mihail Cantacuzino, de a le fi spre ajutor bolnavilor.

Paul Constantinescu și *Rugul Aprins*

prof. univ. dr. Sanda Valentina Hîrlav Maistorovici

La 20 decembrie 2023 se împlinesc șazececi de ani de la plecarea la ceruri a lui Paul Constantinescu. Șazececi de ani nu înseamnă decât o clipă în evoluția unei culturi, a unui popor și totuși, cât de greu este să reconstituim, doar după o atât de scurtă perioadă, viața și activitatea unui om! Este cunoscut faptul că, după ce muzicianul s-a stins din viață, soția sa, Marica Constantinescu, deși bolnavă, aproape oarbă, a făcut un cult din păstrarea vie în memoria colectivă a personalității și creației compozitorului. Ea a menținut în continuare relații de corespondență cu toți prietenii lui din străinătate, reușind să-i promoveze lucrările în cele mai prestigioase săli de concert europene și autohtone. De exemplu, *Oratoriul Bizantin de Paști Patimile și Învierea Domnului*, a cărui a doua versiune a fost terminată la 22 iunie 1948 și care nu a mai putut fi reprezentat în România datorită schimbării regimului, a fost prezentat în primă audiere absolută la Dresda la 7 aprilie 1973, cu contribuția *Capellei de Stat* și a formației corale *Kreuzchor*, sub bagheta lui Martin Flämig (soliști: Helga Termer-soprană, Käte Röttschelto, Hermann Christian Polster-bas și Gothard Stier-bariton) în prezența soției compozitorului care, conștientă de valoarea opusului, a făcut tot posibilul ca acesta să vadă lumina rampei. De menționat este faptul că în România a putut fi ascultat abia în anul 1991. După moartea Maricăi Constantinescu opera marelui nostru concitadin a trecut treptat și pe nesimțite în uitare. Mai auzim uneori la Radio România Muzical câte o înregistrare veche a lucrărilor lui, scoasă din arhivele instituției, din perioada în care orice concert simfonic trebuia să aibă în program o lucrare de un compozitor român (ce bună găselniță!). La Ploiești, desigur, conducerea Filarmonicii, cinste ei, manifestă un constant interes pentru promovarea creației patronului spiritual,

dar... cu o floare într-o singură grădină, nu se face primăvară!

În ultima perioadă m-am ocupat asiduu de cercetarea unui aspect aparte al vieții și activității compozitorului. Puțini știu că Paul Constantinescu s-a alăturat o bună perioadă de timp grupării intelectualilor care au promovat mișcarea *Rugul Aprins*. Potrivit afinităților și preocupărilor sale pentru cercetarea muzicii bizantine, aderarea sa la grup a fost oarecum firească. În anul 1937, când Paul Constantinescu a fost cooptat ca profesor de Cânt gregorian. Orgă și Pian în prestigiosul corp didactic al Academiei de Muzică Religioasă (înființată de Patriarhul Miron Cristea în 1922) din care făceau parte I.D. Petrescu, Ioan Livescu, I.D. Chirescu, Ioan Croitoru, Mihail Jora, Ion Popescu-Păsărea și Episcopul Tit Simeedrea, instituția funcționa în metocul Mănăstirii Cernica și apoi în incinta Mănăstirii Antim. Erau anii în care la Antim, în jurul lui Sandu Tudor, întors de la Athos, devenit ulterior Monahul Agathon și părintele Daniil, se închea grupul de intelectuali preocupați de problema tradiției ortodoxe trăită în credință și deschisă totodată universalității culturii. Cei care se adunau în incinta mănăstirii nu veneau pentru taifas și palavre, ci în căutarea unei trăiri de rugăciune, cunoaștere, împlinire; nu era vorba nici de o „elită” (sau mai bine zis, da: dar nu după înțelegerea frivolă, truncheată a lumii), de societate „superioară” și ruptă de rest...²

Printre membrii grupării care făceau un ideal din rugăciunea isihastă se numărau Alexandru Mironescu, Paul Sterian, Vasile Voiculescu, Benedict Ghiuș, Roman Braga, Andrei Scrima și monahii de la Antim unii dintre ei fiind, basarabeni: Sofian Boghiu, Felix Dubneac, Veniamin Gavrilovici, Vasile Vasilache, Nicolae Bordașiu. Cel care a potențat trăirile celor înscrși în grupare a fost monahul Ioan Kulighin, cunoscut și ca Ivan

Strannik „Ioan cel Străin”, unul din sfinții neștiuți care s-a aciuat la Mănăstirea Antim împreună cu Episcopul Nicolae al Rostovului, scăpând pentru un timp de prigoana bolșevică cu ajutorul celui de-al doilea Patriarh al României, Nicodim. Așa cum afirmă André Scrima, *către începutul anilor 40, o anumită maturizare se făcea simțită în sânul Grupului de la Antim.*

Paul Constantinescu era în plină maturitate creatoare. Apartenența sa la *Rugul Aprins* este confirmată în scrierile membrilor grupului: *Din familia duhovnicească a Antimului a făcut parte și marele compozitor de muzică Paul Constantinescu. Alături de alții, el aducea cu sine pentru toți frumusețea armoniilor musicale, a creației de preamărire a lui Dumnezeu prin frumusețea cântărilor.*

În acest timp al legăturilor sale sufletești cu Antimul, Paul Constantinescu a zămislit cele două opere de seamă ale lui: „Oratoriu de Nașterea Domnului” și „Patimile și Învierea Domnului”. Pare că îl văd și astăzi cu ce febrilitate se interesa în alcătuirea libretului său, cum cerceta textele celor patru Sfinte Evanghelii, ca să redea tot amănuntul, cu toată bogăția lor, scenele sfinte.³

Într-adevăr, arhivele UCMR păstrează sute de fișe conținând citate din Sfânta Evanghelie, versete din Psalmi, melodii psaltice transcrise în notație modernă.

André Scrima își amintește: *Discret, și amabil, cu darul unui înalt talent, compozitorul Paul Constantinescu nu lipsea de la celebrările liturgice și de la întâlniri. El a adus în dar Antimului de atunci un Imn al Rugăciunii lui Iisus, sub formă de „canon suitor” am spune, imediat îndrăgite de comunitate, laici și monahi deopotrivă.⁴*

Apropierea de Părintele I. D. Petrescu-Visarion, rector al Academiei de Muzică Religioasă între anii 1935-1941 și apoi, profesor de cânt gregorian și paleografie muzicală în cadrul secției religioase a Academiei Regale de Muzică și Artă dramatică din București (până în 1948), se împletea

armonios cu perseverentele căutări ale compozitorului în domeniul muzicii psaltice. Paul Constantinescu participă neobosit la audițiile de muzică bizantină organizate la Biserica Sf. Visarion și la Sala Dalles, unde părintele ținea adesea conferințe. Se păstrează în arhive o invitație privind cea de-a 8-a audiție de muzică religioasă veche, la care a participat însuși Patriarhul Nicodim, al cărei program era următorul: 1.) *Muzică bizantină reconstituită de părintele I.D. Petrescu după manuscrisurile grecești*, 2.) *Muzică gregoriană*, 3.) *Muzică polifonică din veacul al XVI-lea de Giovanni Pierluigi da Palestrina și Toma Luiz da Vittoria*. Invitația mai precizează: *Texte traduse și rânduite de Părintele I. D. Petrescu. Corul sub conducerea d-lui profesor Paul Constantinescu.*⁵ Strădaniile compozitorului de a pătrunde adânc în știința cântării bisericești bizantine se vădesc în paginile în manuscris, aflate la Biblioteca UCMR conținând un număr impresionant de cântări transcrise din notație psaltică, în notație lineară. Acestea, alături de eseurile concepute în același spirit de implementare a muzicii psaltice în tiparele și formele muzicii clasice occidentale sunt în strânsă legătură cu apartenența lui Paul Constantinescu la mișcarea Rugului Aprins. Din anii aceștia datează preocupările de traducere a unor capitole întregi din tratatele de teorie, armonie muzicală și acustică ale iluștrilor teoreticieni germani Hermann Abert, Hugo Riemann. Mai mult decât atât, el imaginează o teorie comparativă asupra concepțiilor și metodelor de cercetare ale muzicologilor germani în domeniul definirii științei muzicii. Interesantă ni se pare și aplecarea spre înțelegerea, aprofundarea și sistematizarea problematicii cuprinse în lucrarea lui Helmholtz *Die Lehre von den Tonempfindungen als physiologische Grundlage für die Theorie der Musik* (ed. Brunswick,

1863), în traducere, *Teoria senzațiilor muzicale ca bază fiziologică pentru teoria muzicii*, capitolul 13. Despre Hermann Helmholtz întâlnim referiri și în volumul *Floarea de foc* al lui Alexandru Mironescu, care îl consideră un savant *cu mentalitate complet depășită de viziunea științifică modernă, dar stăruitoare și inerțială*⁶, fapt care ne determină să bănuim că personalitatea și ideile savantului, profesor la Bonn, Heidelberg și Berlin, au fost obiectul unor dialoguri între membrii grupului Rugului Aprins.

Observăm de asemenea la Paul Constantinescu, preocupări asidue privind propunerea unor soluții compo-nistice de implementare până la fuzionare a unor elemente de limbaj modal specifice folclorului și muzicii psaltice, în sintaxa proprie muzicii culte occidentale. Ne referim aici la eseurile *Modulația după procedeul mutației tetracordurilor*, *Despre natura operei de artă și Mistere. Irozii sau Vicleimul*.

Dovada grăitoare a integrării sale certe în mișcarea Rugul Aprins sunt aproape toate opusurile zămislite în acei ani: *Două studii în stil bizantin pentru vioară, viola și violoncel*, *Cheruvic, Bogații au sărăcit*, *Costea pe versuri de George Coșbuc*, *Legenda Mănăstirii Argeș*, *Imnul dimineții*, *Cristos a înviat*, *Liturghia în stil psaltic*, *Două colinde pentru pian*, *Aclamații imperiale din Bizanț*, *Muzică grecească veche*. *Melodii din secolul V-I a Chr.*, *Variații libere asupra unei melodii bizantine din secolul al XIII-lea (culeasă de I.D. Petrescu) pentru violoncel și pian / orchestră*. *Sonata bizantină pentru violoncel/violă solo*, *Rugăciune pe versuri de Ion Marin Sadoveanu*, și el, membru al Rugului Aprins, *Canta Moartea eroului*, *Două colinde (Ce stai murg legat și Tatăl nostru bunu)*, *Oratoriile bizantine de Paști și de Crăciun*, *Rugăciunea inimii*, *Troparul tuturilor sfinților* (dedicat mănăstirii Antim) *Anadam* în colaborare cu Paul Sterian.

Desigur, în același timp a compus și lucrări de mare valoare (spațiul limitat nu ne permite să le enumerăm) care nu aveau tentă religioasă dar din care răzbate de netăgăduit crezul său componistic: *Cred că lucrurile trebuie împinse mult mai departe și să ajungem până la elementele primordiale ale cântecului popular și bisericesc, pe care dezvoltându-le conform naturii lor, să le putem duce până la stadiile în care ele ar fi capabile de a produce acel fenomen către care tindem, creația artei muzicale rumânești*. Ori, aceasta nu se poate decât trăind și studiind elementul muzical autohton, cântecul popular și muzica bisericească (aceasta deschizând largi orizonturi în domeniul melodice și în special al modurilor). *Toate elementele sunt conținute aci în ritm, melodie, polifonie latentă, elemente de formă, de modulație, care trebuiesc dezvoltate pentru a căpăta acel dinamism al marilor forme muzicale*. Bineînțeles că putem cădea peste forme noi care ar fi o și mai mare bogăție a muzicii în general și nici formele vechi n-ar fi excluse într-atât cât ele se pot încadra noului spirit. Aceasta este problema prezentului care nu va putea fi rezolvată decât renunțând la toate principiile preconceptuate care s-au insinuat la noi odată cu binefacerea civilizației apusene și tinzând doar către singurul punct adevărat: **muzica rumânească**.⁷

Se pare însă că după anul 1948, când toate asociațiile culturale și religioase au fost interzise prin decret, când membrii Rugului Aprins se întâlneau pe furiș la domiciliile unora dintre ei, periclitându-și viețile și familiile Paul Constantinescu s-a distanțat treptat de grup, dând la iveală noi și noi opusuri de mare vizibilitate, compunând muzică de film, slujind cu mijloacele sale proprii la proiectarea muzicii rumânești în universalitate, dar fără să se decică de statornica sa concepție componistică: valorificarea folclorului și a muzicii psaltice.

NOTE

1 Scrima, André, *Timpul Rugului Aprins*, Editura Humanitas, București, 2012, p. 151.

2 Idem, p. 168.

3 Vasilachi, Vasile, *De la Antim la Pocrov –mărturie*, în Arhiva Rugului Aprins, vol. 3, Editura Eikon, București, 2015, p. 43.

4 Scrima, André, *op. cit.*, p. 160.

5 Milea, Elisabeta, *Academia de Muzică Religioasă din București*, teză de doctorat, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, 2015, p. 90.

6 Mironescu, Alexandru, *Floarea de foc*, Editura Eikon, București, 2019, p. 179.

7 Constantinescu, Paul, *Specificul național în muzică*, în „Muzică și poezie”, revista filarmonică, an I, mai 1936, pp. 21-22.

The Show Must Go On

Mihai Ioachimescu

Țări latine, România și Portugalia au mai multe în comun decât s-ar părea la prima vedere. Marele nostru filosof Lucian Blaga, amator de fotbal, a fost ambasador în Portugalia între anii 1938-1939 unde are, la Estoril, un monument inaugurat în anul 2014. Orice fan al sportului cu balon rotund atunci când aude Portugalia se gândeste imediat la Eusebio și la Cristiano Ronaldo. Cel de-al doilea, multiplu câștigător al Balonului de Aur și campion al Europei cu echipa națională a țării sale, a fost promovat la echipa mare de către tehnicianul român Ladislau Bölöni, în perioada când antrena echipa Sporting Lisabona.

Nici echipa fanion a orașului nostru nu putea să facă excepție de la această paralelă între țările de gintă latină. Marian Huja, fundașul nostru, este născut în Portugalia, la Cacem, în anul 1999 și face parte dintr-o familie mixtă. Până la vârsta de 16 ani a

trăit în Portugalia, după care a plecat alături de mama sa, în Anglia, unde a jucat la clubul Watford. Așa cum stă bine unui fotbalist profesionist, care stă cu bagajul făcut întotdeauna, după o scurtă experiență în Danemarca, în anul 2020, Marian a ajuns la Petrolul Ploiești. Tânărul a trăit experiența jocurilor din liga a doua, iar în vara anului 2022, fundașul a făcut pasul, alături de colegii sai, către primul eșalon.

Internațional de tineret al Portugaliei, Marian Huja este o persoană atipică. Își idolatrizează mama (Anna), iubește fotbalul la nebunie, este un tip credincios, iar la prima vedere pare un star rock. Într-o discuție cu el îmi destăinuia că îi place mult formația Queen. Melodia „The Show must go on” avea să aibă un înțeles special pentru Marian, atunci când în iarna anului 2023, în cantonamentul din Antalya, a suferit o accidentare, care putea să pună capăt carierei sale în fotbal.

Pentru împătimitii fotbalului diag-

nosticul de ruptură a ligamentului încrucișat înseamnă șase luni de pauză și posibil ieșirea din fenomenul sportiv. Cu sprijinul mamei sale și înarmat cu o voință de fier, Marian a hotărât că nu trebuie să fie o victimă, ci un atlet care va surmonta acest ne-caz. Fiind un profesionist adevărat, fundașul nostru a urmat exact, după operație, sfaturile medicilor, cu toate că își dorea cu ardoare să urgenteze revenirea pe gazon.

În toamna anului 2023, Marian Huja avea să joace, din nou, la FC Petrolul Ploiești. Reintrarea avea să aibă loc în Banat, la Pecica, acolo unde echipa noastră juca în Cupa României. Fanii clubului nostru aveau să se bucure datorită faptului că pe linia de fund se refăcea cuplul Marian Huja – Bart Meijers. De altfel, în această vară, la Petrolul, aveau să vina noi jucători straieni, jucători cu care Marian avea să dialogheze, din nou în limba natală, adică în limba portugheză. Atmosfera de competiție permanentă din sânul echipei noastre avea să fie cheia parcursului bun din acest tur de campionat. Golul marcat de Marian Huja în partida de campionat, de pe arena „Ion Oblemenco” din Craiova, dar și reușita de la Târgoviște (din Cupa României) anunțau reîntoarcerea în fotbalul mare a fundașului nostru.

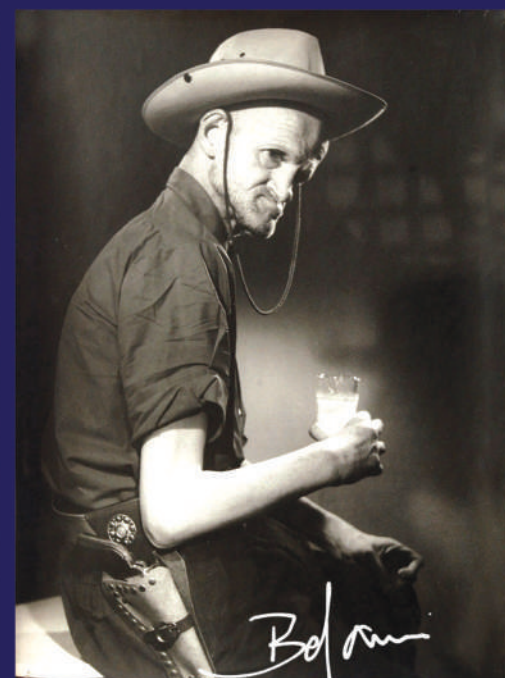
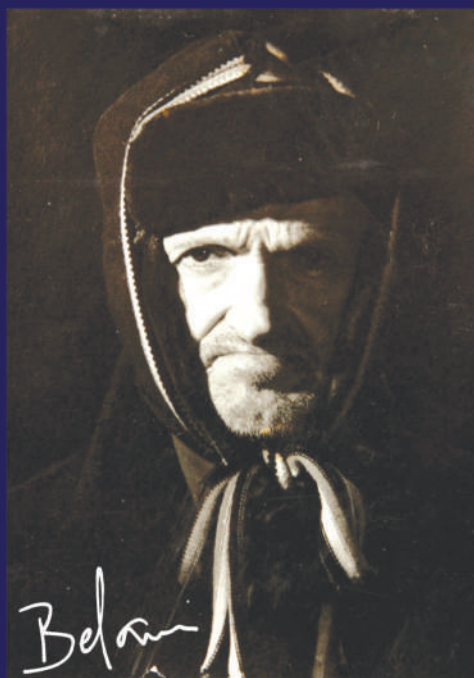
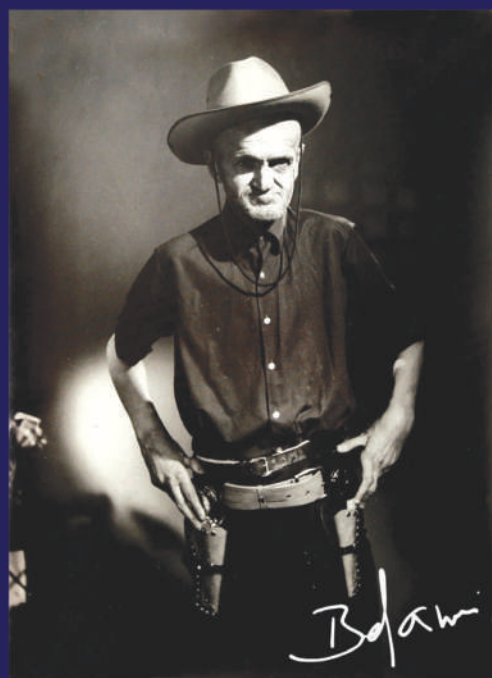
Având în vedere că echipa noastră națională s-a calificat la Campionatul European de Fotbal din Germania, care se va desfășura anul viitor, Marian Huja poate fi una dintre soluțiile selecționarului Edward Iordanescu. Personal, cred că în situația în care FC Petrolul termină sezonul în primele șase echipe și se califică în turneul Play-off este imposibil ca echipa noastră să nu dea niciun fotbalist în prima reprezentativă. Cum, necum, iubitorii de fotbal din Ploiești, și din toată țara, vor avea un 2024 de vis...

Fotbalul românesc se întoarce acolo unde îi este locul, adică în prima linie a fotbalului european.

„Mauriciu a fost multă vreme un brand al Ploieștiului, fie că ne place sau nu ne place, dar chiar așa a fost! Acest «catarg» ce se unduia și hălăduia pe uscatul centrului orașului era însoțit mereu de o doamnă despre care multă vreme am crezut că este mama lui. Dar era, sub rezerva lui «se pare», soția sau concubina [...] Mauriciu umbla cu mâinile în buzunare, într-o jantilică prea scurtă pentru un tip înalt și relativ subțirel și, când exprima ceva, mai degrabă răzbătea un mormăit în barbă, cuvinte greu de înțeles de muritorii de rând[...] Multă vreme, cât vechiul atelier șic al urbei, Bel ami, s-a aflat pe strada Teatrului [...] poza lui Mauriciu, în tonalitate sepia aș zice, a tronat în vitrina atelierului, la loc de cînste și spre aducere aminte că Mauriciu era fotogenic” (Dan Costineanu, „Ploieșteni de veac trecut”, în vol. *Oameni din Ploiești*, 2018, p. 189-190).
Fotografii din arhiva Bel ami, realizate de Toma Rădoiaș.

Imagine din actualul atelier Bel ami, str. Cuza Vodă nr. 11

UN MOMENT TENSIONAT DIN DIMINEAȚA LUI 22 DECEMBRIE 1989, ÎN FAȚA CASEI ALBE

ÎN ZILELE URMĂTOARE, REVOLUȚIA ÎNVINSESE

Memento 1989. Fotografii din arhiva legendarului fotograf Jean Popescu